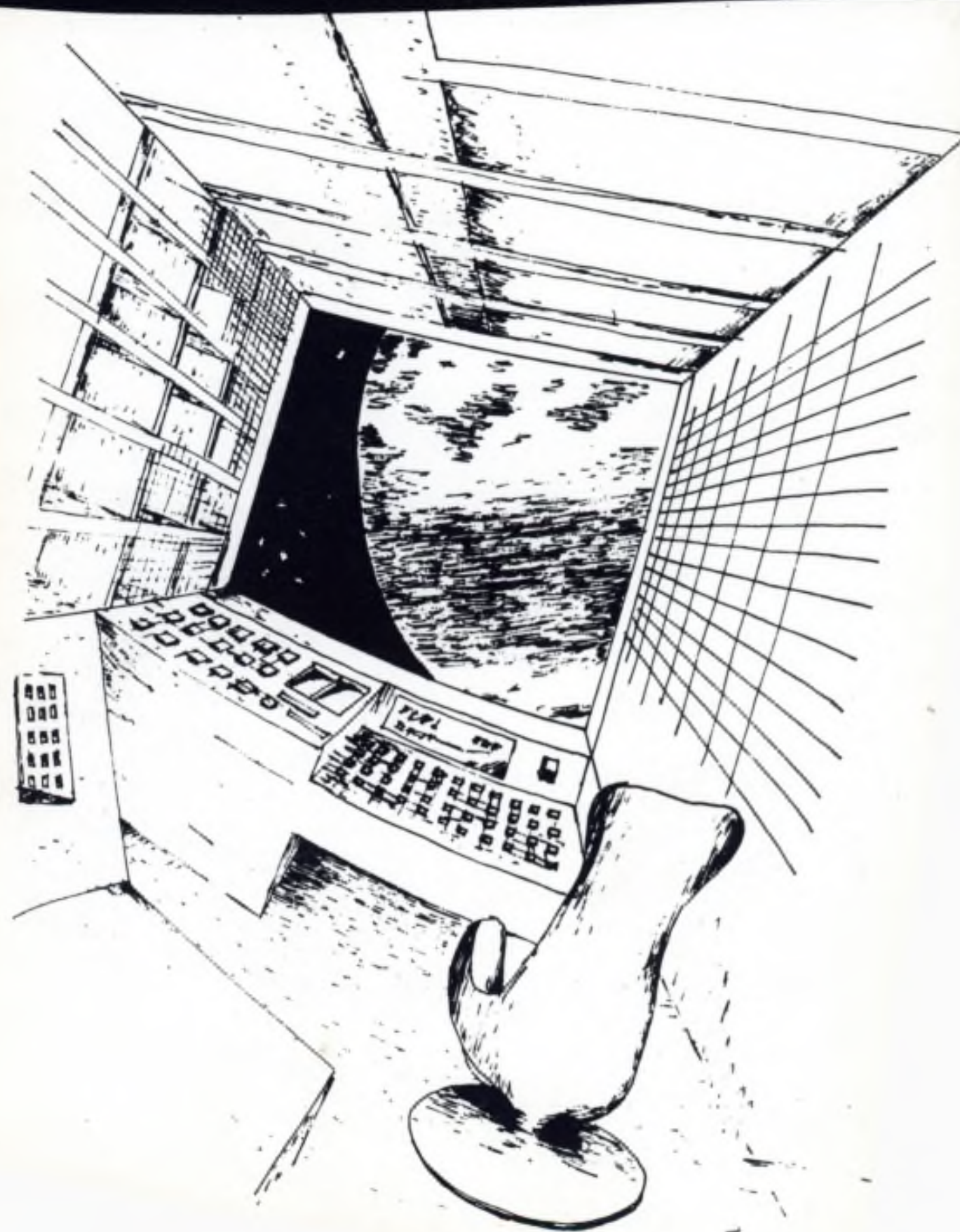

nozek

MOZEK

Vydává Sci-fi klub Domu kultury ROH

v Jihlavě

M Ů B I U S 2 0 6 1

Číslo 6

O b s a h :

Alfred Elton van Vogt a Edna Mayne Hull: NEVIDITELNÝ GAMBIT	2
Colin Kapp: POSEL NA PROKLETOU	11
Sci-fi večer: Úvodní přednáška Ondřeje Neffa k filmu Zkouška pilota Firxe	20
Mikuláš Moravec: TECHNIKA NEVĚRY	22
SVĚT PODLE DOMINIKA:	
Hans Dominik: ATLANTIS	23
Hans Dominik: SÍLY NEBES	26
Aleš Kleprlík: Z HVĚZDY L 67	27
ROZHOVOR S KIREM BULYČOVEM	28
V. Gakov: FRONTIER	30

NEVIDITELNÝ GAMBIT

Urostlý muž vstoupil na palubu kosmického linkového korábu na jedné z ponurých planet, které se nachází v souhvězdí známém jako Horní prstenec.

Prstenec, jestliže si ho někdo prohlíží ze Země, si svůj název ničím nezaslouží. Leží v "horní" části Mléčné dráhy a tvoří ho nerovná, potrhávaná linie planet a hvězd, mířících k Zemi. V dalekohledech je ho vidět jako malý jasný mrak. Naproti tomu pozorovateli z mlhoviny Kidgeon, která je dost vpravo, je Prstenec dokonale zřetelný, je to jeden z nejcharakterističtějších bodů pro orientaci v naší vesmírné soustavě.

Nedá se říci, že by se toto území hemžilo kosmickými koráby. Jednou týdně tudy prolétá mezihvězdný linkový koráb, který přistává jen na těch planetách z celé spousty takřka neznámých oběžnic, na kterých se pracovníkům GADOKU - Galaktické Dopravní Kanceláře - podařilo prodat jedno či dvě místa. Pronikne-li hvězdolet na okraj Prstence, směřuje k hlavnímu komunikačnímu centru, totiž na Dubai III, kde lze přesehnout na jiný kosmický koráb, směřující ke vzdálené Zemi.

Na cestu je nutno obětovat asi tři týdny. Každý, kdo se stěhoval tolikrát, co já, dříve či později pozná, že nejlepším zábavou na palubě korábu je pozorování nastupujících a vystupujících pasažérů. Vlastně díky této "hře" jsem si tak rychle všimnul toho hromotluka.

Spolu s ním nastoupil na palubu ještě jeden cestující a než nás hvězdolet dopravil do výšky sta tisíc mil nad povrch planety, už jsem věděl, že to není jen tak někdo. Ukazoval to velký počet zavazadel neznámého, jež neúnavně přivázely nákladní výtahy.

Důstojník, stojící vedle mě, strčil do svého kolegy: "K čertu, toho je víc jak devadesát tun!"

Zbystřil jsem sluch, tohle mě zajímalo. Na osobních linkách se nepřeppravují žádné náklady, ale devadesát tun, to bylo něco jiného než osobní věci.

"Vzhledem k tomu, že ten kdosi se stěhuje natrvalo na Zemi, to tak musí být, je to Jim Rand!"

Skutečně to byl Jim Rand.

Mám takovou svoji osobní teorii na téma hrdinové kosmu takového kalibru, jako je Jim Rand. Tedy na ty, kterým bylo umožněno vykonávat ty nejneobvyklejší činy. To je něco jiného, než jejich reputace.

Samozřejmě, je to pro ně těžké, musí být průbojní a stejně tak potřebují ohromnou odvalu a nevyčerpatelnou energii. Ale jen ti, kteří vlastní tyto přednosti, se stanou jedněmi z největších miliardářů. Mezi tyto lidi se dostane jen ten, kdo má nejlepší pověst.

Mé úvahy přetrhl známý hluboký hlas Jima Randa:

"Vítám vás," řekl. "Zdá se mi, že jsme se již někde viděli, ale nemohu si vzpomenout, kde a při jaké příležitosti to bylo."

Stoupl si několik stop přede mne a intenzivně si mne prohlížel. Já jeho ostatně též.

Bylo mu okolo padesáti let, měl nevelký knírek pod nosem, který vypadal, že byl kdysi zlomený a potom vynikajícím způsobem operací napravený. Ani v nejmenším to neuškodilo jeho mužné tváři, dodávalo to sílu jeho ostrým rysům. Měl podivné, široce otevřené modré oči.

Byl jsem si vědom, co pociťoval; lidé, které jsem potkal a později na ně opět narazil, se často pozastavovali a ptali se mě, zda jsme se někde neviděli. Často je to přivádělo do špatné nálady. Na mně potom záleží, abych jim připomněl, kde a kdy jsme se viděli. Někdy jim to připomenu, jindy ne. Teď jsem řekl:

"Ano, Mr. Rand, byl jsem vám představen naším společným známým tehdy, když jste organizoval ty ne právě legální doły na Guurdu. Tehdy jste měl v hlavě asi důležitější věci, než abyste si mě zapamatoval. Jmenuji se Delton, Chris Delton."

Ještě pozorněji se podíval na můj obličej. "Může být," řekl konečně. "Alešpoň nemyslím, že bych mohl zapomenout na někoho takového, jako jste vy."

Pokrčil jsem rameny. Tohle říkají vždy. Jeho tvář se vyjasnila.

"Co kdybychom se setkali asi tak za hodinu v hale?" zeptal se. "Mohli bychom si pohovořit."

"Samozřejmě," přikývl jsem.

Pozoroval jsem jeho mohutnou siluetu, vzdalující se slabě osvětlenou chodbou. Stevardi mu uhýbali z cesty a hleděli za ním, jak prochází mezi velkou hromadou tašek a kufrů.

Neohlížel se.

Pod nohama cítím lehké chvění. Mohutný koráb se vydal na cestu.

+++

"Nechme toho," řekl Jim Rand o půldruhé hodiny později. "Odcházím do důchodu. Neodvratelně. Už dost toho šílenství. Koupil jsem na Zemi nějaké pozemky, ožením se, budu mít děti a nikam se již nepohrnu."

Seděli jsme v pohodlných fotelích a cítili, že jsme se stali přáteli. Široká chodba kosmické lodi byla úplně pustá, byl čas oběda.

"Nechci vypadat jako velký cynik," řekl jsem, "ale víte, jak se to říká. Divoké planety, nevýčerpatelné poklady, propastná černá kosmu. Zdá se, že to všechno škodí lidskému zdraví."

Odmíchl jsem se. Po chvíli jsem pokračoval, snažil jsem se zachovat klid: "Víte, že vás už dobré čtyři minuty pozoruje šest nebo osm párů očí?"

"Vím," řekl. "Přišli hned po vás."

"Znáte je?"

"V životě jsem je neviděl." Pokrčil rameny. "Ani mě to nezajímá. Ještě tak před pěti nebo šesti lety bych začal zjišťovat, kdože si dovoluje mě pozorovat. Ale nyní? Už se nenechám ničím vyprovokovat a nic nemůže změnit mé rozhodnutí."

Rozvalil se ve fotelu a šibalsky se usmál.

"Těší mne, že jste na palubě. Ačkoliv si nemohu vzpomenout na naše poslední setkání. Jinak by tady s těmi okolními mozečky byla nuda." Mávnul mohutnou pěstí a obsáhl tím gestem pultu paluby. Nemohl jsem se ubránit úsměvu.

"Pro muže činu není nudnější místo než Země. Je tam těsno pro samé předpisy. Například se tam nesmí nosit zbraně; když se tam ukážete v plné parádě, budete lítat po soudech. Mohu se s vámi vsadit o co chcete, dokonce i o můj vlastní neviditelný oblek, že se vystavujete postihu?"

Rand lenivě zívá, ale maskoval to úsměvem.

"To se mě netýká, budu si hledět svého."

Svrástil jsem čelo. "Víte," řekl jsem nahlas, "přesvědčil jsem se, že se nikdo neptá, zda máte nebo nemáte potíže. Neohlížejte se, prosím, někdo právě vystoupil z výtahu a jde směrem k vám. Kdybyste cokoliv potřeboval, dejte mi znamení."

"Děkuji," odvětil a přestože se stále usmíval, cítil jsem, že je připraven skočit. "Jsem zvyklý řešit své problémy sám."

Byl jsem v lepším postavení než Rand. Seděl jsem tváří k výtahu, zatímco on bokem a ačkoliv byl výtečný herec, neudržel se a ohlédl se na tu stranu.

Nenápadně se díval na přicházejícího muže. Měl tenký, dlouhý nos a temné, blízko u sebe posazené oči. Jeho tvář měla jakýsi vlčí výraz, podtržený úzkými, nelítostnými rty a ustupující bradou, které mu vůbec nedávala výraz skromnosti. Cizí muž posadil své hubené tělo do křesla hned vedle Randa a řekl mu, aniž mi věnoval pozornost: "Měli bychom se o něčem dohodnout."

Jestli byl Rand zaskočen, nedal to znát. Nepatrně se pousmál.

"Mám naději," odvětil. "Tohle nedorozumění se mi nelíbí."

Několikrát krátce mlaskl, jakoby se mu před očima odehrával film o všech minulých nedorozuměních a jejich následcích. Bylo to tak mistrovské, až jsem se podívil.

"Nestřejte nos do cizích záležitostí."

Rand uvážlivě pokýval hlavou. Bylo to víc než pouhé herecké gesto. Musel tím být cele prostoupen, protože tento druh pohrůzek nemohl brát na lehkou váhu. Když odpovídal, nebylo v jeho hlase cítit napětí.

"Porušil jste jedno z mých nejoblíbenějších témat - pracovní etiku." Tmavé oči příseďícího zablyskaly nevraživým, nic dobrého nevěstícím plamenem.

"Byli jsme nuceni zabít již tři lidi," zaskřehotal, "jsem přesvědčen, Mr. Blorde, že

nechcete být čtvrtý."

Teprve nyní na sobě dal Rand znát úžas. Oči se mu pochybovačně rozšířily, byl přímo šokován, že si ho spletl, a zvláště s někým takovým.

Nevím, zda zrovna já jsem ten správný, abych mohl něco říci o Arthuru Blordovi. Byl to prostě tuctový člověk, podobný mnoha jiným mužům, kteří udělali z Prstence soukromý podnik. A vydělali na něm nemalý majetek. Tam, kde se ukázaly jejich balíky peněz, tam našli vždy plno ochotných rukou a schopných mužů a žen. Pod těmto rukama vyrůstala města, která jim přinášela ještě větší zisky, které okamžitě investovali do jiných pochybných podniků.

Blord se od jiných lišil tím, že byl ztělesněnou záhadou. Málokomu se podařilo ho být jen zahlédnout, proto nevím, proč rostla jeho sláva, dokonce si o něm lidé povídali šeptem.

Rand byl očividně zaskočen. Přimhouřil oči a pronesl chladným hlasem: "Jestli má ještě někdo zmizet, tak vás mohu ujistit, že já to nebudu."

Neznámý zbledl. Podívejme, co s ním udělala taková informace. Okamžitě změnil hlas do mírnější intonace: "Nemusíme na sebe hned nevražlivě hulákat. Je nás tu deset, všichni budeme raději rozumní a vy, Mr. Blorde, by jste přece nešel proti nám. Ale přece jen bych rád věděl, jestli se necháte jen tak hned zaskočit nebo zastrašit. Máme k vám tento návrh: dostanete deset miliónů stellerů v hotovosti během jedné hodiny s podmínkou, že nám podepíšete takový malý papírek, že zítra ráno nevystoupíte na Zandu." Spokojeně se rozvalil ve fotelu. "Je to rozumná a poctivá nabídka?"

"Opravdu," odvětil Rand, "velmi rozumná."

"Tak souhlasíte?"

"Ne!"

Rand napřáhl svoji mohutnou pěst a udeřil. Škoda, kterou napáchal, byla úměrná nejen co do množství, ale i co do rozsahu.

"Nesnáším lidi, kteří se mě snaží vydírat," řekl Rand.

Jeho společník vyjeknul a s přeraženým nosem vyskočil na nohy a s motáním vyrazil k výťahu. Jeho čtyři kumpáni se k němu připojili a společně se ztratili v matně osvětleném vnitřku výťahu.

Když se za nimi zavřely dveře, Rand se ke mně otočil: "Slyšel jste?" zeptal se. "Blord! Arthur Blord s tím má něco společného. Víte, co to může znamenat? Je to největší kombinátor na této straně Dubai III. Umí přímo zázračným způsobem manipulovat a vykořisťovat lidi. Vždycky jsem se s ním chtěl měřit, ale..." Náhle zmlknul a potom jen syknul: "Prosím vás, počkejte tady!"

Šel se podívat, do kterého poschodí vyjeli lidé, kteří ho sledovali, a pak vešel do soudní kabiny. Za deset minut se posadil na své místo.

"Viděl jste již někdy zraněného bažanta?" zeptal se. "Směřuje přímo do hnízda, nedává pozor na stopy, které zanechává za sebou." Když pokračoval, jeho oči planuly vnitřním ohněm. "Host, který nás před chvilkou opustil, se jmenuje Tansey. Se svojí bandou jsou ubytováni v kajutách číslo 300 - 308. Musí být v Prstenci poprvé, když si někoho tak známého, jako já, spletli v Blordem..."

Rand náhle zmlknul a pak se na mne podíval.

"Stalo se něco?" zeptal se.

"Přemýšlím právě o jistém člověku, který se rozhodl to odtroubit," řekl jsem. "Vše si již naplánoval: majetek, manželku, děti..."

"Hm..." zabručel Rand.

Z jeho očí se ztratil lesk, část energie, kterou ještě před chvílí vyzařoval, se kamsi poděla. Seděl tu zmlklý, se svraštělým čelem a nemusel jsem být telepatem, abych uhádl, jaký podstupuje vnitřní boj. Konečně se usmál. Kysele.

"To už opravdu skončilo. Na chvíli jsem zapomněl, jistě se mi to ještě nejednou stane. Ale své rozhodnutí stejně nezměním."

"Mohu vás pozvat na oběd?" zeptal se po chvíli.

"Děkuji. Než jsem šel na schůzku s vámi, najedl jsem se v kajutě," odpověděl jsem.

"Můžete v tom případě za mnou asi tak za dvě hodiny zajít?" naléhal. "Počkám, aby jste se vžil do mého postavení, ukáži vám, že to myslím úplně vážně. Mám obsazeno prezidentské apartmá... Mohu se spolehnout, že přijdete?"

"Určitě."

Vyprovodil jsem ho ke dveřím jídelny.

Bylo dvacet hodin třicet minut (na všech korábech platí pozemský čas), když mi Rand otevřel dveře a doprovodil mne do svého obývacího pokoje.

Místnost byla přímo zavalena trojrozměrnými mapami a stačily mi moje ubohé topografické vědomosti, abych se mohl zorientovat a dovítit se, že představují povrch planety Zand II.

Rand se na mne podíval a rozesmál se: "Prosím vás, nic si nepředstavujte." Seděl v křesle uvolněný, nenucený a nečinil dojem někoho, kdo má starosti.

"Na vašem místě bych nebyl tak klidný," řekl jsem. "Udělalí již první krok a nic je ne zastaví před dalšími."

Rand netrpělivě mávnul rukou: "Ať jdou k čertu. Za patnáct hodin už nebudou na palubě."

"Možná že si to neuvědomujete," řekl jsem zvolna. "Ale jste v jiném postavení než dosud. Poprvé v životě přemýšlíte o budoucnosti. Do této chvíle jste měl co do činění se smrtí, která vás mohla potkat každou chvíli, ale jak je vidět, nepotkala. Nebo se mýlím?"

"Kam tím míříte?"

"Nemůžete riskovat. Dovolte mi zajít do kabiny číslo 300 a vysvětlit jim, kdo jste."

"Žertujete?" zeptal se Rand. Díval se na mne podezřívavě. "Snad si nemyslíte, že to jsou amatéři? Jestliže za nimi budu muset jít, udělám to tak, jak sám uznám za vhodné." Pokrčil rameny. "Konečně, na tom nezáleží. Víím, že mi chcete pomoci. Mohl byste se na to podívat?"

Ukázal na jednu z map, která představovala výseč z třetího kontinentu planety Zand II. Jeho prst se dotkl mapy na místě, kde se z moře Iss vynořoval křivolaký pruh ledu. Podíval jsem se na něj s otázkou v očích. Pokračoval: "Když jsem byl naposledy na Zandu, stavěli tam město. Na příkaz hlavního stanu. Sto tisíc obyvatel, tři sta vražd za týden. Průmysl v plenkách - tak to tam vypadalo před šesti léty."

Neslušně jsem mu skočil do řeči: "Byl jsem tam loni. Počet obyvatel dosáhl jednoho miliónu, měli tam dvacet sedm mrakodrapů od padesáti do sta pater a všechny z nezníčitelné umělé hmoty. Město se jmenuje Grenville, tak jako..."

"Vím," přikývl Rand. "Znám ho, pracoval pro mě. Když jsem byl na Zandu, silně prosperovali. Musel jsem tehdy narychlo odcestovat, měl jsem důležitější věci jinde a on tam mezitím vládl." Zamyslel se a přes jeho tvář přeběhl hrozivý stín. "Vždycky jsem se tam chtěl vrátit."

Přikývl jsem: "Vím. Abyste dokončil to, co jste tam začal."

Udělal pohyb, jako by chtěl potvrdit moje slova, ale náhle se svezl jako podtatý. Z jeho hlasu bylo cítit jakýsi úžas či zuřivost, když vykřikl: "Kdybych chtěl dokončit vše započaté a oplatit nevěděčnickům rovné rovným, nedokončil bych to ani za tisíc let!"

Po chvíli nápor vzteku pominul a Rand na mne pohlédl se starostí v očích. "Promiňte, prosím."

Bylo ticho. První ho porušil Rand.

"Říkal jste, že je tam již milión obyvatel? Odkud se tam ksakru berou?"

"Určitě ne linkovými raketami," odpověděl jsem. "Jsou pro ně příliš drahé. Cestují na malých nákladních lodích, všichni, ženy i muži, natěsnaní v malých kabinkách."

Rand opět přikývl. "Už jsem skoro zapomněl, a přece i já jsem se sem dostal stejně. Když o tom slyšíte mluvit, můžete si myslet, že to bylo romantické. Ujišťuji vás, že nebylo. Prožil jsem si tehdy své. Nyní se usadím na Zemi v jednom městě - zahradě, v drahém paláci za patnáct stellorů, s ženou a ..." Oči se mu nezvykle leskly. "Chtěl bych vám ukázat - můj budoucí dům i nastávající manželku."

Zavedl mne do druhého pokoje - z povinnosti pojmenovaného na 'dámský salón' - kde byla jako pozoruhodnost ve stěně zabudovaná obrazovka a na pojízdném stolku stál přenosný televizor.

Rand zhasl světlo a spustil obrazovku, která se ihned rozzářila jasným světlem. Za okamžik se na obrazovce objevil nádherný palác. Při pohledu na něj jsem se neudržel, abych

nehvízdl nadšením. Říká se, že domov není mužským snem, ale to, co jsem zde viděl, mi připomínalo stavby, které vídám jen ve snech. Všechny linie domu byly nezvykle lehké a plynulé, citlivě zapadající do architektury tohoto domu i do prostoru, uzavírající se v úplné těleso. Ne, to nejde popsat. Budova vypadala menší, než ve skutečnosti určitě byla a připomínala zářící slunce, klenot zasazený v zeleni parku.

Prsk - a obraz zmizel.

"Tak to je ten dům, postavený, zaplacený, úplně vybavený. Přesvědčil jsem vás?" V místnosti bylo šero.

"Údržba by naměla stát víc jak milión ročně," řekl jsem a rozvahou. "Dejme tomu ještě další milión na kosmické lety a jiné výdaje. Vaše účast na dolech Guurdu vám vynáší alespoň desetkrát tolik."

Rozsvítlo se a já jsem uviděl, že Rand se na mne dívá více než pozorně.

"Je těžké vás přesvědčit," uvažoval.

"Prostě vím, jak těžké je vymanit se z vlivu Prstence," odpověděl jsem.

Se zřejmou úlevou se pohodlně usadil v křesle.

"V pořádku, souhlasím se vším, co říkáte. Teď vám ukážu něco, co se nedá přepočítat na peníze."

Podal mi jeden rentgenový snímek z mnoha, které ležely na stolku. Všíml jsem si jich už dříve. Snímek ukazoval ženský obratel. V rohu jsem si všiml nápisu, napsaného speciálním bílým inkoustem:

Drahý Jime,

Nejspanilejší obratel, jaký jsem kdy viděl u ženy. Jestli se ukáže, že její IQ je 140, potom závěr může být jen jeden: nesmíš jí dovolit zmizet. S vhodným otcem dětí to bude přímo kapitální.

dr. Karn Grayson

"To je ta žena?" zeptal jsem se.

Stále mě pozoroval: "Ano, to je ona. Mám ještě několik jiných snímků, ale je zbytečné vám je všechny ukazovat. Není sebemenší pochybnost, že fyzicky je přímo ideál. Je jasné, že jsem se s ničím takovým ještě nikdy nesetkal. Mí agenti hledali již delší čas vhodné kandidátky a uprostřed toho množství nevhodných žen upoutal moji pozornost tenhle poklad."

Když mluvím se skutečnými osobnostmi, dávám si pozor, abych byl maximálně upřímný.

"Jsem zvědav," procedil jsem mezi zuby, "co je to za ženu, která ukazuje všechny své vnady jako nějaké chovné zvíře."

"Také jsem na to zvědav," přiznal Rand. "Ukážu vám ji."

A ukázal.

Připouštím, že vždy budou jisté rozdíly mezi takovými ženami, jako je Gady Mellertonová, ale nikdy jich nebude nazbyt. Osud rozhazuje tu i tam v prostoru i čase a v každém případě hyne celá forma, aby se potom obnovovala dlouho a nesmírně pomalu. Dokonale znám svoji cenu a nemám v úmyslu, odevzdávat ji jen tak někomu.

Na obrazovce jsem měl dojem, že je dost vysoká, asi tak pět stop a šest palců. Měla tmavé vlasy a obklopovala ji aura nevzrušené, pevné důstojnosti. Vypadala tak, jak asi mají vypadat královny, jenomže těm se to nikdy nedaří.

Když promluvila, její hlas zazněl jako pozlacená, vibrující hudba. "Jime Rande, znám tě pouze z fotografie, kterou mi ukázal tvůj agent. Líbí se mi tvoje tvář. Je silná a rozhodná. Tam, kde jsi, jseš člověk uprostřed lidí. Stejně jako já se nedívám na lidi jen podle toho, jak je můžeš využít. Mám už dost toho ukazování se jako parádní kůň. Nebyla jsem příliš nadšena těmi rentgenovými snímky, které jsem si musela nechat udělat, ale umím ocenit to, že kdesi daleko budou určeny spolehlivé normy a já se budu snažit držet se jich. Nyní bych asi měla říci něco o svém životě, a to je to, co vůbec nemám ráda."

Cvak! Rand vypnul zvuk, ponechal je obraz.

"Dopovím vám to," řekl.

Mluvil a já jsem tiše seděl a nemohl odtrhnout oči od obrazovky.

"Pracuje jako multioperátorka. Je to jedno z těch zatracených povolání, ve kterém neu-

šetříte stranou ani pětník. Ne proto, že by platili špatně, ale tu trochu peněz dala na to, aby se zabezpečila na stáří a pro případ nemoci, něco dala na zaplacení dovolené, do toho přijdou výdaje za ošacení, dům, zábavu... Nic nad poměry, víte, co myslím. Obyčejný člověk na tom nevidí nic špatného, ale jestli se chce žena třeba odtrhnout a uvolnit z každodenní šedi, je její jedinou záchranou sňatek. Jestliže někdo skutečně zabředne do tohoto podprůměrného života, je s ním konec. Je to nevolnictví největšího kalibru. Peklo s velkým P. Dovedete si to představit?"

Neodpovídal jsem, jen jsem se stále díval na obrazovku. Bylo jí asi tak dvacet pět let a zdálo se mi, že vidím, jak chodí každodenně do práce, jak odpočívá o dovolené, jak plave. Zdálo se mi, že vidím krásné děti, které se jí narodí.

Zvolna mi začalo docházet, že Rand chodí sem a tam po pokoji. Uvědomoval si můj pocit zbavený všech zábran, údiv a porozumění; připomínal malého kluka, který právě ukázal ostatním svoji novou hračku. Doslova z něj vyzařovalo uspokojení. Usmál se na mne a zamnul rukama.

"Není nádherná?" zeptal se. "Cožpak není nádherná?"

"Tak nádherná, že nemáte právo způsobit jí v budoucnosti škodu. Tak krásná, že vám půjčím svůj neviditelný oblek a dnešní noc přespíte na podlaze."

Rand přerušil svoje putování pokojem a kysele se usmál.

"Pořád kolem dokola. Za koho mě máte, za nějakého zelenáče? Nejsem zvyklý se před nikým přetvařovat."

Jeho arogance mě umlčela. Kdyby se mě v té chvíli někdo zeptal, jestli chce Jim Rand opravdu letět přímo na Zemi, bez váhání bych odpovídal - 'ano'.

+++

Rozešli jsme se o hodinu později, za dalších šedesát minut se u mých dveří rozezněl zvonek. Otevřel jsem a ocitl se tváří v tvář Randovi.

Vypadal zaskočený a věděl, že ještě nespím. "Vsadím se, že jste už ležel," řekl, když jsem za ním zavřel dveře.

"O co jde?" zeptal jsem se. "Stalo se něco?"

"Celkem nic," řekl pomalu, uhýbajíc očima. "Prostě, když na mě šel spánek, byl jsem jako praštěný."

Před mýma očima se ihned vybavila Gady Millertonová.

"Znamená to, že neletíte na Zemi?"

"Ale kdepak," odpověděl podrážděně a ztěžka usedl do křesla.

"Zamotal jste mi hlavu, Deltone, ty vaše tlachy, že úplně zmizím, jestliže na chvíli ustoupím od realizace svých plánů, potlačily moji přirozenou důtklivost a choval jsem se, jako bych to ani nebyl já, ale někdo cizí. Už dost. Je jen jediný způsob, jak jednat s takovými typy."

Nabídl jsem mu cigaretu.

"To znamená co?"

"Chtěl bych si od vás půjčit váš neviditelný oblek."

Beze slova jsem vyndal dva obleky, jemu jsem podal ten větší.

"Ještě že jsme oba víceméně stejné postavy, ale vy jste trochu širší v ramenou. Musí padnout přesně, já ho používám jen tehdy, když mám s sebou dodatečné vybavení."

Když jsem si oblékal menší oblek, Rand se na mě nějak divně podíval.

"A kam se chystáte vy?"

"Určitě jdete na 300-308, mám pravdu?"

"Ano, ale..."

"V jistém smyslu se za vás cítím být zodpovědný," řekl jsem. "Nechci, aby ta dívka musela chodit každý den do úřadu, nebo se provdat za někoho jiného jen proto, že jste se nechal zabít."

Rand se usmál: "Líbí se vám, co? Tak dobrá, můžete jít se mnou."

Nasazoval si kapuci, když jsem mu ukázal brýle.

"Nebylo by špatné, kdybychom se viděli navzájem."

Poprvé jsem uviděl Randovu tvář změnit barvu. Chvilku stál jako zasažený bleskem, potom

natáhnul ruku a vzal jemně brýle. Prohlížel si je, jako by byly vyrobeny z nejušlechtlejšího materiálu.

"Pane jo!" zašeptal konečně. "Kde jste je získal? Před patnácti léty jsem takové brýle sháněl."

Po chvíli s napětím v hlase řekl: "Dám vám za ně deset miliónů."

I když jsem se hodně snažil, neudržel jsem se a vyprsknul smíchy. Rand se na mě s úkosem podíval a dodal: "No dobrá. Vidím, že nejsou na prodej. Jistě máte své důvody. Ale na co vám, pokojnému členu rodiny Pozemšťanů, jsou? Je skrze ně dobře vidět?" To už se zeptal normálním tónem.

"Celkem dobře. Rozsvítte a potom se sám přesvědčíte."

Je opravdu udivující, jak málo se ví i o neviditelných oblecích. Byly vynalezeny někdy kolem roku 2180 a skoro celá jejich produkce se okamžitě dostala pod kontrolu vládních komisářů. Právě že s k o r o c e l á a o k a m ž i t ě. Zkrátka, bylo jasné, že je někdo vyrábí nelegálně a prodává za horentní sumy. Na větších planetách se tento obchod podařilo vymýtit, ale v periferních oblastech kvetl dál. Rozšíření této pokoutní výroby omezoval i jeden fakt: bylo jen málo lidí, kteří mohli vyhodit půl miliónu stellerů za jeden oblek - to byla jeho cena.

Slyšel jsem, že výroba jednoho obleku stála tři sta stellerů. Jak zabránit výrobě, přinášející takové zisky? Padesátiletá zkušenost ukázala, že je to prakticky nemožné.

Na neviditelných oblecích je nejzajímavější, že nejlépe se v nich pracuje při plném světle. Když nadejde soumrak nebo když slunce zaslouní na chvíli mrak, objeví se jako přízrak průsvitná postava. Za šera je oblek prakticky nepoužitelný. Když se oblek "vypne" vypadá jako obyčejná pracovní kombinéza. Jen velmi bystré oko může postřehnout nespočetné černé skvrny, které pokrývají celý povrch obleku. Každá z těchto skvrn je samostatná buňka, která po zapojení začíná pohlcovat světlo. Čím víc světla, tím rychleji je pohlcováno. Jediným faktorem, omezujícím výkonnost obleku, je množství dostupného světla.

Právě proto jsem s sebou vláčel všechny ty lampy, aby se Jim Rand mohl přesvědčit o činnosti brýlí v podmínkách, ve kterých zůstane pro nezkušené oči úplně neviditelný.

V rozlehlé chodbě bylo též velmi jasno. Na těchto obrovských cestovních lodích se projektanti vždy snažili vytvořit umělé sluneční světlo. Prý to příznivě působí na psychiku cestujících. Díky tomu jsme mohli zcela využít vlastností našich neviditelných obleků.

Pečlivě jsem zavřel dveře svého pokoje. Před sebou jsem viděl všemi barvami duhy zářící Randovu siluetu. Jeho oblek všelijak měnil barvy, jako by byl posázen drahými kameny, na nichž se odráží a lomí sluneční paprsky.

Chodba zela prázdnotou, všichni už spali. Jen jednou jsme potkali důstojníka a stejně jako Rand jsem měl ten podivný pocit, který se dostavuje při tom, když míjíte lidi a ti se dívají skrze vás.

Dorazili jsme do pokoje 300. Zpracoval jsem svým univerzálním pakičtem a už jsme byli uvnitř. Světla svítila naplno a na podlaze ležel člověk -jeden z těch, kteří odpoledne sledovali Randa. Rand prohlížel pokoj, já jsem si vzal na starost koupelnu. On začal prohledávat nebožtíkovy kapsy a vytahovat z nich nějaké papíry a dokumenty. Postoupil jsem o krok vpřed a položil mu ruku na rameno: "Uvědomujete si, co děláte?" zeptal jsem se ho šeptem.

"Hm?" pohlédl na mě. Jeho tvář byla zakrytá skvrnami světla, ale i tak jsem si mohl domyslet, jak je užaslý.

"O co vám, k čertu, jde?"

"Přestaňte mu prohledávat kapsy!" řekl jsem. "Co tak důležitého hledáte?"

Vyprskl netrpělivým smíchem.

"Človče, zase začínáte? Za chvíli přece mohu vědět, o co tady jde!"

"Nechápete, že to nemá absolutně žádnou cenu?" zeptal jsem se vážně. "To je prostě další hra o Prstenec, nic víc. Bylo jich už tisíce a budou ještě milióny. Může jít o nějaké město. Může jít o doly. Může jít o cokoli jiného. To opravdu nemá smysl. Ale pro vás je tohle ta nejpozoruhodnější zkouška. Nemůžete s sebou vzít polovinu Prstence a nebo tu napůl zůstat. Znáte takové jako vy: všechno nebo nic. Ustavičně se sem budete vracet a budete se ničit stejně jako já. Jestli se vám podaří zabrzdit právě v této chvíli, v této vteřině, jestliže přestanete myslet na všechno, co se tady přihodilo, tak..."

Vybuchl: "Zešlel jste? Kdybych si neujasnřl, do řeho jsem byl prřvř zatažen, nikdy v řivotř bych uř nezamhouřil oko!" V jeho hlase zařal převlřdat arogantnř třn. "A jestliže zřtra rřno vystoupřm na Zandu a přr třdnř tam zřstanu, tak co? Nejsem přece otrok svřřch plřnř! Vřdy jsem postupoval a taky budu postupovat tak, jak uznřm za vhodnř a ..."

"Pst!" syknul jsem. "Nřkdo přichřzřř..."

Rand se okamřitř vzpřřmil. Bylo vidřt, že na sobř neviditelnř oblek nemř poprvř: pohyboval se potichouřku, vyhřbal se vřelijakřm zbyteřnřm pohybřm. Postavřli jsme se ke zřdi, co nejbřlř ke dveřřm.

Prřvř v takovřřchto okamřicřch se ukazuje, jak uřiteřnř jsou brřle, bez nichř by se dva neviditelnř lidř dostali do nezřvidřnřhodnřch situacř.

Dveře se otevřely a do mřstnostř vstoupřli řtyřř muřř, v jejich středu Tansey se snřhobřlřm obvazem na nose.

"Price byl nenapravitelnř hlupřk," řekl chladnř. "Zkouřet zabřt takovřho řlovřka... Jen proto, že Grenwille nřs uvřdomil, že upozornřnř nepochřzř od nřho..."

"Nynř ho musřme oblřct do neviditelnřho obleku a vyhodit ho na prvnř zastřvce," vpadl mu do řeči jeden z jeho kumpřnř.

Po chvřli zmizeli na chodbř, obtřřkřnř mrtvřm třlem, obleřenřm do neviditelnřho obleku.

"A je to vřceměnř Grenwillova vina..." mruřel si pod vousy Rand.

+++

Střl jsem u hlavnřho vřchodu a pozoroval vřtahy, jak dopravujř Randřv nřklad a ten je zas překlřdřnř na tahač, kterř přřletřl z kosmodromu na Zandu. Planeta se pomalu otřřřla pod nřmi - mladř, zelenř, nřdhernř svřt.

Rand ke mř přřstoupřl a stiskl mř ruku. Podřval jsem se na jeho silnou, upřřmnou tvář a přemřřlel jsem, že vlasy na skrřnřch mř jřř silnř přošedivřlř.

"Uvřdomil jsem Gady, že se tady nřkolik třdnř zdrřřm," řekl.

Musel ho pobavit mřj vřraz, neboť se srdeřnř zasmřl.

"Musřte přřznat, že se mř naskytl a vhodnř přřleřitost, kterou nemohu nevyuřřt." "

"Do niřeho nestrkejte nos," odpovřdřl jsem. "Nevřte, o co tady jde."

"Ale jř se to dozvřm," usmřl se kysele. Byl si třm jřst.

Poslednř slova, kterř ke mř pronesl, mř dlouho znřla v uřřch: "Dřky, že jste mř přřřil oblek a brřle. Dřm vřm přřadvaceti procentnř řřast na vřem, co mř vynese tato vřprava.

"Moř agentř se s vřmi spojř," odpovřdřl jsem.

Mohutnř silueta zmizela za ocelovřmi dveřřmi. Kdyř se korřb vydal na dalřř cestu, zařel jsem za velitelem.

"Ach, Mr. Delton! Myslel jsem, že jste nřs řhtřl opustřt na Zandu."

"Rozmyslel jsem si to. Vypřřtř mř, přosřm, letenku na Zemi."

To se stalo před třemi roky.

+++

Kdyř přřu tyto vřty, dřvř se mř přes rameno moje řena.

"Mřl by si vřřchno vysvřtlit," řřkř.

Pravda je velmi přostř. Kdyř jsem uvidřl vstupovat Randa na palubu, poslal jsem svřmu agentovi na Zand depeřř, aby poslal Tanseyovi Grenwillem podepsanou zpřřvu, ve kterř podrob- nř popisuje Randa a zřroveň dřvř na vřdomř, že tento řlovřk se jmenuje Blord a že za řřdnou cenu nesmř vystoupřt na Zandu.

Rand reagoval tak, jak jsem ořekřval. Ale kdyř jsem spatřřl tu dřvku, zmřnil jsem mřnř- nř a nařřdil svřmu agentovi vyslat zpřřvu, že nřkde dořlo k omylu a že Rand je Rand a ne Blord. Tansey zařal asi nřco tuřit. Zaslal depeřř Grenwillovi, kterř mu odpovřdřl, že o ni- řem nevř. Tehdy se prřvř v mř kajutř objevřl zabřjřk. Zabalřl jsem ho celřho do jednoho z mřch neviditelnřch oblekř a odnesl do jeho kajuty. Leřel tam jeřtř, kdyř jsem se tam objevřl s Randem podruř.

Pravř dřvod, přoř jsem se rozhodl překazit Randovi realizaci jeho plřnř, bylo to, že

jsem ho chtěl využít při převzetí kontroly nad obrovskými nedávno otevřenými doly uranu na Zandu. Přesvědčil jsem se, že všechny nutné podrobnosti jsou spojeny s velkopodnikateli, kteří raději předají kontrolu lidem, kteří to už mají v krvi a které kromě toho budu moci přetrumfnout, až přijde čas.

Jasně že jsem využíval své znalosti psychologie lidí, jejichž život je spojen s vesmírem. Nyní už nemám pochybnosti, že když se člověk dostane této síle do rukou, není již jiné moci, která by ho zachránila.

Pohlédl jsem na manželku: "Tak co, Gady, může to být takhle?"

"Ano, jen je třeba dodat, že Mr. Rand přijal svoji porážku s klidem, jak se sluší na poraženého sportovce, a prodal nám svůj dům."

Gady tvrdošíjně trvala na tom, aby náš prvorozený syn nesl celé moje jméno: Arthur Christopher Blord Delton...

Ale přece jen se Randovi podařilo mě o něčem přesvědčit. Když je člověk v koncích, je třeba odejít do penze.

Z polštiny přeložil Jaromír Nutil

"Mnoho štěstí na Prokleté, poručíku!" Kapitán-administrátor Lionel Prellon natáhl ruku k příchozímu.

Poručík-kosmotechnik Sinclair dělal, že nabízenou ruku nevnímá a řízně zasalutoval.

"Pokud tomu dobře rozumím, Administrativa kosmických teritorií na Prokleté požádala Flotilu, aby pomohla s montáží přistávací sítě a subkosmického majáku, aby transportní loď FTL mohla doplnit posádku."

"Správně," souhlasil Prellon. "Chceme na Prokletou vysadit VIP, která se nachází na této lodi. A vy jste vlastníky jediné sítě, kterou je možno smontovat ve lhůtě přijatelné pro to, aby loď přitáhla a v pořádku ji posadila."

Poručík zamyšleně pohlédl na kapitána: "V souladu s touto prosbou admirál Malk odvel kosmickou loď Gemini, aby přešla na oběžnou dráhu okolo Prokleté a přepravila tam díly konstrukce, generátory a zařízení majáku, které se sestaví na povrchu planety. Domluvili jsme se na tom, že vy zabezpečíte potřebné prostředky a já provedu montáž a budu zajišťovat technickou pomoc."

"Výborně!" vyrazil ze sebe Prellon. "S takovou dohodou jsme ani nepočítali. Ale vidím, že vy nejste příliš nadšen, poručíku."

"Mojí odpověď už jste slyšel, kapitáne. K radosti skutečně není důvod. Flotila má nyní důležité úkoly a odebrat jí na celých pět dní Gemini, aby se mohla smontovat síť, to se podle mého názoru nijak nehoduje s myšlenkou maximálního využití prostředků."

Prellon pokrčil rameny: "V takovém případě mohla Flotila odmítnout. Vždyť to koneckonců byla pouze žádost o sousedskou výpomoc."

"Admirál se domnívá, že tato prosba je oprávněná v případě, kdy nutnost operace je podmíněná potřebou a ztrátami. Ale nemohl usoudit nic o její podstatě. Proto se vás chci zeptat, kapitáne: je ta prosba nutná?"

"Myslím, že ano!" klidně odpověděl Prellon. Naštěstí nejsem nucen mlčet o tom před vámi nebo admirálem Malkem. Jsem odpovědný poze Správě kosmických teritorií, která se nachází na Zemi. Ale když už jsme toto téma nakousli, oznamuji vám, že ta VIP, kterou máme vysadit na Prokleté, je první posel Země."

"Posel?" Sinclair se snažil neukázat na sobě nedůvěru. "Kapitáne, opravte mne, pokud se mýlím, ale vždyť v Kosmické příručce je Prokletá zařazena mezi planety, na kterých se nenacházejí vyšší formy života nadané rozumem, se kterými by bylo možno navázat nějaké kontakty nebo jakékoliv dorozumění."

"Vy i Kosmická příručka jste na omylu," řekl Prellon. Vrátil se ke svému stolu a unaveně za něj usedl. "Strašně se mýlíte. Na Prokleté existuje rozumná forma života na vyšším stupni - skutečně ještě nevíme, na jak vysokém stupni, ale může se ukázat, že bude nesrovnatelně vyšší než náš. Bída je v tom, že první hodnocení bylo provedeno v Mannechenově stupnici, která je založená na pozemských kritériích inteligence. Ale zdejší forma života se nijak nepodobá pozemské! Z pozemského úhlu pohledu je zcela nerozumná."

"Ale považujete ji za rozumnou?"

"Bezpodmínečně, jestliže pohlédneme na rozum v nejširších aspektech - jako na způsobnost uvědomněle měnit okolní prostředí, tak ti Neznámí - jak je nazýváme - jsou nám přinejmenším rovni. Jak nebo proč mění své okolní prostředí, to je mimo naše chápání, ale je nepopíratelné, že to dělat mohou a také to dělají, i to, co my nemůžeme. Nyní víte, proč si Prokletá zaslouží posla. Takže teď se vás, poručíku, ptám: Dostanu tu přistávací síť a maják?"

"Dostanete je," klidně odpověděl Sinclair. "To už je rozhodnuto. Ale musel jsem vaši prosbu všestranně prozkoumat. Kdyby se ukázalo, že není docela oprávněná, admirál Malk by to předal na Zemi k vyšetřování."

"Chcete říci, že admirál by tuto záležitost využil pro své intriky?"

Sinclair nezareagoval: "Ráno dorazí první transport s díly konstrukce a bude možná

začít práce. A nyní bych si chtěl prohlédnout místo stavby."

"Spojím vás s naším vedoucím inženýrsko-stavební služby," řekl Prellon. "Pomůže vám ve všem do písmene. Ale co bude s vámi? Přesunete se na Gemini?"

"Bohužel ne. Dokud nebudou práce ukončeny, musím být neustále zde."

"V tom případě vám uvolním kajutu na palubě C. Na Maxwellovi - to je loď naší základny. Není to sice to, na co jste zvyklí z Flotily, ale pohodlnější než montovaný barák."

"Ve Flotile..." začal Sinclair, ale zamyslel se.

"Vím, co je ve Flotile zvykem, ale pro vaši informaci bych rád uvedl, že na Prokleté budete za bouřlivých nocí rád, že vás od vnějšku oddělují stěny kosmické lodi."

"S radostí přijímám vaše pohostinství," bez nadšení odpověděl Sinclair. "Nepochybuji, že mi Prokletá poskytne větší překvapení, než ta, která jsou uvedena v Kosmické příručce."

"Mohli jste klidně říci 'stokrát větší' a skoro byste se přiblížil k jistotě," poznamenal Prellon.

Jestli měl Sinclair v hloubi duše nějaké námitky proti ubytování na Maxwellovi, už večer, deset minut po jedenácté místního času, z nich nezůstalo vůbec nic. Když si prohlédl důstojnickou jídelnu, odešel do kabiny radiotechnického provozu a zůstal tam celý večer nad sestavováním a šifrováním zprávy pro admirála Malka. Poté sestavil grafikon prací pro Gemini. Když práci dokončil, vrátil se do své kajuty a připravil se ke spánku. Náhle uslyšel skřípání, nejspíš cosi sklouzlo po vnějším plášti lodi, potom bylo slyšet dunivé klap-klap, dalo se tušit, že "cosi" se s dupotem a rachocením opět škrábe nahoru. Sinclair se zamyslel, rozpačitě pokrčil rameny, myslel si, že tím je celá záležitost vyřízená a už si skoro lehl, když se to opakovalo. Tentokrát to tapkalo dolů a skřípalo nahoru. Potom následovaly zvuky zcela nepochopitelné. Měl pocit, že se loď lehce kolébá, zvolna nadskakuje a propadá se na amortizátorech. Zdálo se, že posádce hrozí nebezpečí. Sinclair si uvědomoval, že může vypuknout panika, a tak chtěl zjistit, co se vlastně děje. Otevřel dveře a srazil se v nich s Anthony Weldem, kosmopsychologem, se kterým se seznámil u oběda.

"Á," vyrazil ze sebe Weld. "Zrovna jsem vám šel říci, abyste se nevzrušoval."

"Co se děje?"

"To jsou jen Neznámí," odpověděl Weld.

"A co, útočí?"

"Nemyslím. Říkám vám rovnou, že nevím, co dělají. Čas od času to dělají - proč, to není známo. Dělá jim to dobře, nám to neškodí, tak co!"

Sinclair byl ohromen: "Chcete říci, že nestavíte stráž, aby je odehnaly?"

"My je nechceme odehnat. Jsme tu proto, abychom je zkoumali."

"Ale vždyť roznesou loď na kousky!"

"Ale ne," řekl Weld. "Je to podivné, ale nic neničí, skutečně nic! Nezůstane po nich ani stopa."

"Ano, ale ten hluk..."

"No a co?" Weld pokrčil rameny. "Co mám podle vás dělat? Vylézt ven a tučet jich postřílet? Jsou to podivíni, ale s takovou úrovní intelektu, že když je napadneme, ničím to neospravedlníme. Myslím si, že kdyby nás chtěli napadnout, udělali by to tak, že bychom se nemohli bránit. Osobně nestojím o to, abychom s Neznámými vyvolali konflikt."

"Jasně," odpověděl Sinclair, ale z jeho hlasu bylo cítit, že mu nic není jasné. Vrátil se do kajuty, zavřel dveře a v duchu se smířil s bezesnou nocí. Na trupu korábu provozovali Neznámí jakýsi tajemný rituál, zvuky, které při tom vyluzovali, byly součástí tohoto rituálu. Sinclair ještě neměl možnost slyšet něco podobného.

Hned ráno Sinclair pečlivě prohlédl povrch lodi. Z hloubi duše byl přesvědčen, že činnost, způsobující noční hluk, nemohla způsobit vážné poškození obalu. Ale k jeho překvapení na vrstvě oxidu, která zvenku pokrývala loď, nebylo ani jedno škrábnutí. Na písku okolo nebyla ani jedna stopa, ani jediný otisk.

Nehledě na svoji skepsi, a snad díky jí, se Sinclair začal o tu věc zajímat, zvláště když si vzpomněl na kolébavé pohyby lodi, vážící více než 100000 pozemských tun. Bylo těžké si představit jak síla, která k tomu byla potřeba, mohla působit na loď tak, aby na ní nezůstala ani stopa. Ještě těžší si bylo představit, proč se to vůbec odehrálo.

Samotná loď s třemi přivěšenými nákladními moduly stála na ploché holé planině o rozloze asi čtyř čtverečních kilometrů, za jejíž hranicí se na všechny strany rozkládaly jednotvárné divoké křoviny Prokleté. Na této uměle vytvořené planině bylo prostranství, obklopené montovanými baráky a zóna, ve které měla být smontována přistávací síť. Z pohledu inženýra to bylo skvěle připraveno. Všechny potřebné zásoby byly soustředěny v prostoru budoucí sítě.

První transport přiletěl přesně podle rozpisu a Sinclair se v duchu rozplynul v konstrukcích a v organizaci pracovních skupin. Občas se odtrhl od práce a hleděl do křovin, spících hlubokým spánkem; chtěl vědět, jestli v nich jsou skutečně Neznámí, a jestli tam jsou, tak co si myslí o tom, co se děje (jestli jsou vůbec schopni myslet).

Občas jako by se v křovinách cosi zahoupalo, ale buď velice krátce nebo nezřetelně, proto Sinclair pozoroval pohyby jen koutkem oka. Postupně došel k závěru, že Neznámí z křovin pozorují postup prací a čas od času vykouknou na otevřený prostor, zřejmě aby lépe pozorovali podrobnosti.

Už se blížil konec směny a Sinclaira napadlo uvolnit se a vyhledat Welda. Weld byl ve své pracovně v montovaném domku a ohromeně hleděl na prapodivně opracovaný průzračný krystal, který se třpytil, když se jím pootočilo. Sotva Sinclair vstoupil, Weld mu ten záhadný předmět opatrně podal.

"Co to je?" konečně se zeptal Sinclair.

"Ať mě čert vezme, jestli to vím!" vyrazil ze sebe Weld. "To tady nechali Neznámí, ale co s tím dělají? Jí to, dívají se na to, nebo si na to sedají? Vždyť to může být cokoliv - od krystalického počítače po abstraktní skulpturu... a možná je to něco, co natolik předběhlo naše chápání, že tomu lidé nemohou nikdy porozumět, ani to využít."

"A propos, Neznámí," přerušil ho Sinclair, "projevili nějak svoje nepřátelství vůči nám?"

"V podstatě nikoli. Myslím, že stejně jako my se pokusili o kontakt. Ale právě v tom to je a v tom se skrývá nebezpečí."

"Tomu jási nerozumím," přiznal Sinclair.

"Já jsem ani nepředpokládal, že tomu porozumíte najednou. Zamyslete se nad pojmem "cizák". Neznámí jsou nám natolik cizí, že úplně všechno, co se jich týká, nemá vůbec nic společného s tím, co jsme schopni pochopit. Jsou tak vzdálení všem způsobům nazírání, spojeným s formami životního stylu, že nejen poznat je, ale i jen přirovnat je k nám je absolutně nemožné. Můžete porozumět něčemu, co leží mimo sféru vaší obrazotvornosti? Odpověď je jasná: nemůžete."

"Ale to ve skutečnosti závisí na šíři myšlení toho kterého člověka..."

"Naprosto ne! Životní zkušenost lidstva je ohraničena obrazotvorností individua, nějakými standartními rámci, vně nichž je velice těžké stavět jakýkoliv způsob nazírání, protože není ani analogie, ani výchozí představa, s jejíž pomocí by bylo možno zformulovat nebo potvrdit tu nebo jinou myšlenku. Kterákoliv koncepce mimo tento rámec nemá smysl."

"Přesto všechno nechápu, kde je tady nebezpečí," řekl Sinclair.

Psycholog s hlubokomyslným pohledem vzhlednul vzhůru: "Abychom Neznámé poznali jako realitu, je nutné odvrhnout všechno, co vás naučili, i vaši životní zkušenost. Nejsou to tvorové v tom smyslu, jak jsme si je navykli chápat, takže je nutné brát je takové, jací jsou - jako nás z jejich hlediska. To končí stresem a dezorientací. Lidský mozek na takové zatížení reaguje velmi špatně. V lepším případě z toho jde člověku hlava kolem, v horším zcela kapituje před konfliktem a nastupuje kataleptický šok. Teď víte, proč vám doporučuji dávat si pozor a nepokoušet se vstoupit do kontaktu s Neznámými. Nemůžeme si dovolit vás postrádat. Alespoň dokud nebude smontovaná síť."

"To je ono," řekl Sinclair. "Beru to na vědomí, ale tím víc nechápu, proč je na Prokletou vyslán posel, když se nám dosud nepodařilo do určité míry Neznámé poznat."

"A vás to rozhořčuje, že ano?"

"Když myslíte!" Sinclair se k němu prudce otočil. "Ano, k čertu, máte pravdu, jsem rozhořčen! Jsem rozhořčen, že mě poslali do tohohle zapadákov smontovat síť a maják ve jménu byrokratické tuposti! Tuposti, kterou byla zmatena Administrativa kosmických teritorií, bez prověrky, jestli je na této planetě potřeba posel pro spojení s rasou, se kterou nikdy

nemůžeme vstoupit do kontaktu."

"Už jste skončil, Mr. Sinclair?" uslyšeli najednou Prellonův hlas.

Sinclair, který si nevšiml, že Prellon vešel, se k němu podrážděně otočil: "Ne, neskončil jsem! Jestli chcete znát mé mínění..."

"Nechci znát vaše mínění," rázně odešel Prellon. "Nechci od vás nic jiného než postavou přistávací síť a přesně seřízený maják. Asi vás bude zajímat, že právě práce doktora Welda o psychologii Neznámých přiměly Administrativu kosmických teritorií k vyslání posla na Prokletou. Výběr času a způsobu přijetí toho, kdo dostal tento úkol, byl přidělen mně."

"Vám?"

"Ano. Promiňte, Sinclaire, že jsem vás zklamal, ale my, vedoucí, musíme někdy i velet. Takže pochopte: žádné podplácení představených, žádné byrokratické kopance, žádné známosti. Jednoduše: technická zpráva, odsouhlasení a rozdělení úkolů."

V Sinclairově obličejí bylo jasně vidět nedůvěru: "Nevěřím tomu a nemyslím, že tomu uvěří admirál Malk. Říkám vám otevřeně, že ve svém hlášení doporučím předat celou záležitost k vyšetření."

"Když vezmu na vědomí to, co jste mi říkal o vašich neodkladných úkolech," rezervovaně opáčil Prellon, "mohu dost těžko uvěřit tomu, že by admirál neměl mimo politických čachrů nic důležitějšího na práci."

"Prellone, nejsem povinen poslouchat podobné poznámky!"

"Nejsem povinen poslouchat takové drzosti!" pronesl Prellon výhružným tónem. "Chtěl bych vám připomenout, že pokud tyto povinnosti nevzal na sebe posel ze Země, velení všech pozemských prostředků na této planetě přísluší mně a já zde také ztělesnuji právní moc. Zřejmě ještě nevíte, co to je, taková moc na téhle pídi "země", která ještě nevstoupila do Federace?"

"Něco vám řeknu," pronesl s chmurným uspokojením Weld, "protože vidím, že v Kosmické akademii vás mnohé nenaučili - například umění ovládat se a jemné umění včas se zastavit. Ve všem, co se týká Země, je moc kapitána nedělitelná. Vládne zde nad životem a smrtí. Když mi dovolíte dát vám radu, Sinclaire, doporučuji vám držet hubu, než vám do ní vletí něco, co do ní nepatří, třebaš moje bota!"

"To jste říkat nemusel, Anthony," řekl Prellon poté, co Sinclair odešel. "Malk proti nám zase tak moc není, nestojím o to, aby se jeho důstojníkům vyhrožovalo násilím."

Weld se ušklíbl: "Řekl by jste mu to sám, kdyby jste nebyl vázán protokolem."

"Nejhorší na tom je, že ze všech možných kandidátů nám poslali oblíbence admirála Malka. Doufejme, že celou tu věc vyzkoušíme dřív, než se rozpoutá bouře. Jestli se nám podaří vydržet, vyjdeme z toho suší jako husa z vody. Jestli ne, Sinclair udělá takový rachot, že z nás bude lítat peří."

Postupně se začala črtat podoba přistávací sítě, sestavené sekce se montovaly dohromady. Mezitím došly generátory a jejich těžké přízemní bloky byly zakomponovány do základů celé struktury. Zbývalo pouze spojit je řetízky vodičů, které ze síť vytvoří složitou pavučinu. Ohromný blyštivý hrot podprostorového majáku byl dopraven na Prokletou ve složeném stavu a postaven vedle sítě. Nedaleko odtud z dílců vybudovali stavby, ve kterých Sinclair umístil vysílač, který měl přes hrot majáku vyvléci z podprostoru transportér FTL a posadit ho na měkce se převalující polí sítě.

Bezvadná koordinace a přesnost, se kterými posádka kosmického transportéru Flotily zabezpečila výstavbu potřebného uzlu na potřebném místě v potřebném čase, učinila na Prellone velký dojem. Sinclairova aktivita při organizaci dopravy a montáži byla dokonalá. Ale určitý nepokoj vzbuzovalo to, že se Sinclair spojoval s admirálem Malkem pomocí šifrovaných depeší, nepochybně o záměrech a činnosti pracovníků Administrativy kosmických teritorií. Situace na Prokleté byla skutečně neobvyklá a vyžadovala nový přístup k problému navázání kontaktu s jejími obyvateli. Prellon měl tíživý pocit, že pozemské intriky naruší nejistou rovnováhu jím zahájeného extrasociologického experimentu.

Jednou večer o tom Prellon opět hovořil s Weldem, když najednou vstoupil Sinclair. Celý zářil radostí a v ruce držel kosmogram, který ji očividně způsobil. Když upozoroval Weldův pohled, s uspokojením kývnul hlavou: "Jsem rád, že jsem vás zastihl oba. Budeme pokračovat

v našem rozhovoru o poslovi."

"Jen mluvte!" řekl Prellon a rychle pohlédl na Welda. "Předpokládám, že jste dostal nějakou dodatečnou informaci - nepochybně od admirála Malke?"

"Přesně tak, kapitáne Prellone. Admirál zahájil vyšetřování toho, co se tu děje, a pro začátek mi poskytl jména posla a osob, které jej doprovází."

"Znepokojoval jste jej zbytečně," unaveně odpověděl Prellon. "Mohl jsem vám dát všechny ty informace také, kdyby jste měl tolik zdvořilosti a zeptal se na to."

"A co jméno posla? Znáte jej, nebo ne?"

"Ano," netrpělivě odpověděl Prellon. "Jmenuje se Prellon. Už je to tak, je to můj syn."

"A vy to přiznáte!"

"Patří k mým zásadám hlásit se ke svým dětem, pokud pochází z manželského lože."

Taková chladnokrevnost vyvedla Sinclaira z míry: "Takže vy to očividně přiznáváte? Mám odhalit zákulisí toho všeho?"

Prellon pohlédl na Sinclaira: "Bylo by zajímavé vědět, nakolik jste do věci zasvěcen," řekl zdrženlivě.

"To jsem si myslel. Ale musím se zdržet některých detailů, jako je například to, že poslův doprovod je složen z pěti žen a ani jednoho muže. Tak co, mám pokračovat?"

"Ne, to zatím stačí. Nevím, jak admirál získal ty informace, ale jsou přesné. A teď mi, Sinclair, řekněte, co vlastně chcete svým úsilím dosáhnout?"

"Doufáte, že mne podplatíte?"

"Nic jsem vám nenavrhoval, ale myslím si, že je možné si vás koupit."

"Kde jste vzal tu jistotu, kapitáne?"

"To bije do očí," odpověděl Prellon. "Je možné si vás koupit penězi nebo povýšením, protože jste nikdy neslyšel o tom, co se nazývá zásady."

"Vy se mi odvažujete mluvit o zásadách?"

"Ano," řekl Prellon. "A jednoho krásného dne pochopíte, jaké jsou to zásady. Zatím se snažím alespoň doufat, že v oblasti techniky se ukážete být schopnější než v pomluvách. V opačném případě tu bude zatraceně horko, až se transportér FTL zřítí na planetu."

Cośi tmavé a beztvaré se s dutým zvukem rozpláclo na poloprůhledné kopuli budovy majáku, prudce se na ní zachytilo, se skřípěním sklouznuo dolů po jejím jiskřivém zaobleném tvaru a seskočilo ze spodního okraje kopule do spásných křovin. Sinclairovi z toho zvuku přeběhl mráz po zádech. Podrážděně se podíval vzhůru, protože to samé se opakovalo podruhé a potřetí. Čtvrtý dopad byl stejný jako druhý - úder o samotný okraj kopule a potom to co-sí provedlo něco zcela nemožného, totiž skluz po kopuli nahoru a na jejím vrcholu se ztratilo z očí.

Sinclair byl už na půli cesty ke dveřím, když si vzpomněl na Weldovu radu a vrátil se k interkomu: "Doktore Welde, na kopuli majáku kdosi skotačí. Možná, že to jsou Neznámí."

"To je docela možné. Nyní vás proženou labyrintem."

"Labyrintem?"

"Krysím labyrintem - zařízením na zkoušení nejjednodušších reakcí pokusných zvířat. Získá se tak materiál o základních podnětech a reakcích na ně. Neznámí už tímto způsobem otestovali většinu z nás a omrzeli jsme je. Ale vy jste jiný - člověk techniky - a já si myslím, že nyní se snaží získat o vás nějaké informace."

"Na co si, k čertu, na té kopuli hrají?" Sinclair ještě nevěřil. "Co se snaží touto cestou poznat?"

"Kčž bych alespoň něčemu rozuměl!" odpověděl Weld. "Už jsem vás upozorňoval, že jsou mimo sféru našeho chápání. Ale jedno je úplně jasné. Jejich šance porozumět nám není větší než naše šance porozumět jim. My i oni se snažíme zkoumat jedni druhé, vycházejíce ze svého způsobu chápání a já pochybuji, že informace o našich reakcích se jim budou hodit víc, než nám informace i jejich reakcích. Je to klasická analogická neřešitelná situace."

"Čapněte mi jednoho Neznámého a já vám řeknu, jak to vyřešit," namítl Sinclair.

"Bylo by zajímavé to zkusit," řekl Weld. "Ale neradím vám předkládat podobné návrhy. Odkud víte, že jeden z těch tvorů nechce udělat to samé s vámi?"

"Ty podivínské opice?"

"Aha! Teď jste se chytil!" vykřikl Weld. "Vždyť jste je ani jednou nemohl jak se patří pozorovat, a už jste si myslel, že jsou podobní opicím - to je ta omezenost našich představ! Mají nesrovnatelně méně společného s opicemi, než my. Nejvíce ze všeho se bráníte před obecnými lživými předsudky..."

Weld přes interkom slyšel, jak pátý Neznámý začal svůj "tanec" na plastické kopuli; Sinclairova řeč byla skončena ostrým výkřikem a spojení se přerušilo. Weld ještě jednu nebo dvě sekundy držel v ruce sluchátko, jako by něco očekával, potom přikývl, odpovídajíc si na svoji myšlenku: "Hluboce se klaním admirálu Malkovi," pronesl uctivě, neobracejíc se na nikoho, "že jsou dosud lidé, kteří nikdy ničemu nevěří!"

Poté, co Sinclair otevřel dveře budovy majáku, rozhlédl se po venku. Budova stála na kraji planiny a jen široká cesta ji oddělovala od vlnícího se křoví. Skřípota, který se ozval z křoví, jej upozornil na objevení se dalšího Neznámého a na směr, ve kterém se skrývá, takže Sinclair stačil spatřit cosi beztvareho, jak to žuchlo dolů a ztratilo se pod ochranou listů. Sinclair sice neupozoroval ani výšku, ani vzhled Neznámého, ale pocítil, že Neznámý je menší než on a že jeho rychlost a obratnost jsou fenomenální.

Sinclair se vrátil zpět ke dveřím, uchopil metrový kus titanové tyče, z nichž sestavovali zařízení majáku. Zadumaně potěžkal tyč v ruku, ale neměl představu, čím je možné ubránit se proti Neznámému tak, aby ho nezabil. Potom rázně mávnul tyčí a vyšel ven.

Dlouho se nic nedělo. Z křoví se k němu donesly obdivuhodně jasné, velmi vysoké chvějící se zvuky, na krku cítil vlažný dech rostlin, byl podobný šále, ze které nebyl sundaný plastický obal. Nakonec uslyšel Sinclair skřípota na kopuli a už pocítil v postřehu, kam a kdy Neznámý skočí, se přitisknul ke stěně, tyč v pohotovosti. Právě tam, kde stál, jako kámen kdosi spadnul ze střechy - a Sinclair udeřil.

Později si nemohl vzpomenout a popsat, co se vlastně stalo. Měl pocit, jako by neočekávaně udeřil ne do měkkého těla, ale do kamenného balvanu. Prsty, ve kterých držel tyč, zareagovaly bolestí a Sinclair tyč upustil. Cosi zavrčelo, zablesklo se, nebo se odehrálo ještě něco odpuzujícího a nepochopitelného, a vlna nevlností mu podtrhla nohy a zkroutila tělo.

Neznámý před ním ztrnul. Sinclair chtěl překonat prostrací, ale upadl do ní znovu, jak chtěl uvést do souladu to, co viděl, s tím, co kdy považoval za možné. Otřesená nesmyslnost toho, co se vtisklo do jeho duše, se nijak nepodobala ani jednomu z výjevů, které byl schoopen vnímat. V tom okamžiku, kdy se Sinclair vytrhnul z chaosu nemožností, jeho cizácký protivník zmizel.

Nějaký čas Sinclair zamyšleně stál a potom se ohlédl. Nebylo vidět ani jednoho Neznámého, ale beztvaré stíny, kmitající se v křovinách, dosvědčovaly, že Neznámí nejsou daleko. Náhle Sinclair uslyšel známý skřípota a otočil se, hledajíc svoji tyč.

Až nyní otřesen poznal, v jaké situaci se ocitl. Titanová tyč byla ohnutá a zploštělá, připomínala jakousi nepopsatelně cizí složitou kompozici. Sinclairovi se roztrásly ruce, když tyč zvednul a uviděl složitě, bezvadně vytvarované uzavřené smyčky, na které by bylo třeba mnoha hodin trpělivé práce pozemského řemeslníka a elektronová paprsková svářečka. Ale tohle se vytvořilo během sekundy, ve které tyč padala ze Sinclairových rukou. Navíc na omak byla úplně chladná.

Tento neobvyklý jev byl z pohledu inženýra dokonale nesmyslný. Bylo to nemožné, ale právě teď to existovalo. Právě tato tyč více než co jiného na Prokleté způsobila, že Sinclair byl zalit studeným potem, zrozpačitěl a nenadále se polekal. Sinclair stále ještě držel v ruce tyč, když vykročil a beze spěchu následoval Neznámé do křovin.

"Sinclair uprchl," ohlásil Weld, když objevil Prellona v navigační kabině Maxwella.

"Kam?" náhle zpozorněl Prellon.

"Nevím, myslím, že do křovin."

"Čert ho vem!" vykřikl Prellon. "To tedy znamená, že se tam vydal proto, aby se setkal s Neznámými. Mám Flotily až po krk, ale vracet jim technický personál ve stavu šoku... Vemte v úvahu jeho zlostnatělost a je jasné, že to tak skončí. Buď jak buď, Anthony, transportér FTL je pouze 16 světelných hodin od nás a my toho idiota z toho musíme dostat, tedy jestli se z toho už nezblázní."

"Chápu, že jsme povinni zachránit toho blbce," odpověděl Weld tvrdě. "Ale jestli utekl před delší dobou - a myslím, že tomu tak bylo - tak do této chvíle stačil utéci dost daleko. Příliš daleko od nás. Vezmu s sebou pár psychiatrů a trojitou dávku mescalínu. Jestli se nevrátíme, nechoďte ven a zajistěte, aby nás vypátrali."

"To je ve spodních úsecích skutečně tak nebezpečno?"

"Ne víc než jinde," řekl Weld, "máte přece statistiku nervových poruch členů pracovních skupin. Zkuste ji srovnat s procentem poruch všeho personálu."

Prellon se křivě usmál. "Už jsem to udělal. No co, vy jste doktor. Co ještě potřebujete na cestu?"

"Jenom modlitbu a bezbřehou představivost," klidně odpověděl Weld. "Zdá se, že jen na tohle můžeme spoléhat."

"Mnoho zdaru," řekl Prellon. "Anthony..."

"Ano?"

"Nevím, proč tam šel Sinclair sám, ale jestli v rámci vašich psychologických výzkumů dojde újmy, víte, co s věmi budu muset udělat."

"Nic jiného nečekám," řekl Weld. "Ale byla by to pěkná otročina, najít pro to důkazy, kapitáne."

V křovinách nebyly znatelné pěšiny, ale pružná prstovitá stébla Sinclairovi umožňovala pohyb. Když se Sinclair vydával na cestu, odhadl polohu slunce a umínil si, že dojde až ke vzdálenému, při zemi rozloženému úseku listoví, ve kterém bylo možno pozorovat jakýsi pohyb. Ten úsek určitě cítil Sinclairův pohyb a posunoval se před ním, někdy dost rychle, ale vždy tak, aby zůstal na dohled.

Sinclair nemohl poznat, jestli tam byl pouze jeden Neznámý nebo celá skupina, ale proč cizáci svoji přítomnost dávají najevo pouze tímto způsobem, to si nedovedl vysvětlit.

Situace se dala pochopit pouze dalším pozorováním Neznámých. Protože ho Weld ujišťoval, že nejsou lidem nebezpeční, Sinclair si nepřipouštěl obavy a sledoval, kam ho zavedou.

Po pravdě řečeno, v hloubi duše nebyl tak úplně klidný. Krátké setkání s Neznámými vážně otřásl jeho vírou ve vlastní představivost a navíc si vzpomněl na Weldovo varování ohledně navazování kontaktů s Neznámými. Ale sama možnost poznat byt jen něco o způsobu, jímž se titanová tyč změní za několik milisekund bez zahřátí ve složitý tvar, byla pro Sinclaira velice lákavá.

Sinclair šel už hodinu, ale náhle se zastavil - objevily se halucinace. Dostavil se podivný pocit, že před ním anebo okolo něj na okamžik vyrostly kolosální věže, které vznikaly a zanikaly tak rychle, že je vnímal pouze podvědomě. Ale vjem byl tak přesný, že se do jeho vědomí vtisknul jako realita. Sinclair se celý strnulý ohlížel okolo ve snaze poznat, co mohlo tak stimulovat jeho fantazii. Ale křoviny jako předtím jen klidně šuměly.

Náhle Sinclaira pohltilo peklo. Propadl se do útrob jakéhosi temného rotujícího masívu, který mohl být jedním ze strojních zařízení pekla. Anebo částí rachotícího, ohlušujícího, gigantického města, natolik převyšujícího Sinclairovu mez chápání tak, jako by naše města byla nepochopitelná pro cromagnonce nebo neandrtálce. Sinclairův mozek byl doslova drásán nesnesitelnou divokostí dojmů, plných rachotu, špíny, výtržností a neodolatelné síly.

Vidina přestala stejně rychle jako začala. Pouze pocit neklidu, který zůstal v Sinclairově mozku a hluk, doznívající v jeho uších, upomínaly prošlý šok. Pocit úžasu stále rostl a očarovaný Sinclair čekal na to, co přijde dál.

Z toho, co před ním proběhlo, Sinclair nic nechápal, snažil se sledovat dlouhou řadu přeludů - různých scén a symbolů. Nemohl odlišit iluzi od reality, nemohl si je vyložit, pouze fixovat. Způsobovalo mu to křeče v žaludku a motala se mu hlava. V prostředí okolo něj probíhaly ohromující a zcela nepravděpodobné změny. Ponuré stíny dábelského komplexu postoupily místo dobřela rozpálené pustiny, po ní ledové tmě, která se místy rozsvěcovala neuspořádaným kmitáním, ze kterého bolely oči. Scény nepozorovatelně přecházely znova jedna do druhé, zamlžovaly se a zase vyjasňovaly, stávaly se realitou a dostávaly cizí, nepochopitelný smysl, působily na neznámé, nelidské sémantické přepínače, vyčerpávaly Sinclaira, jehož organismus nebyl na takové emocionální zatížení připraven,

Ale to, co Sinclairem otřásl, byl pocit pohybu - jako by byl jakýmsi neznámým způso-

bem uchopen a vhozen do světa blouznivých vidin. Později racionálnější část jeho bytosti tyto pocity přehodnotila a Sinclair začal smutně chápat, že zůstal nezúčastněný a všechny ty fantastické vidiny se tvořily kolem něj a potom se zničily.

Sinclair si vzpomněl, že Prellon definoval rozum jako způsoblost měnit okolní prostředí. Začal pozvolna chápat smysl dávno známého pravidla, tvrdícího, že v průběhu určité doby se jakékoliv prostředí musí změnit buď přirozenou cestou nebo prostřednictvím nějaké manipulace; začal také chápat, že nepředstavitelné změny a převraty, které okolo něj probíhají, se odlišují od jakékoliv člověku známé situace především svým tempem.

V jednom ze záchvatů úžasu Sinclair pocítil, že myslí stejně jako Neznámí, ale když zkusil povolit uzdu svojí představivosti, neviditelná nit se přetrhla a ocitl se v poušti krutého šílenství.

Všechny jeho smysly sténaly pod tíhou nečekaných dojmů, byl strašlivě unaven, na samé mezi úplného vysílení. Nohy měl jako z olova a celý obranný systém myšlenkových koncepcí a analogií, vybudovaný k obraně, se začal rozpadat. Sinclair věděl, že jestliže teď dovolí tomu šílenému nepořádku vniknout do svého mozku, okamžitě ztratí jakékoliv spojení s realitou a bude muset odbočit tam, odkud již není návratu.

Sinclair neviděl, že se k němu blíží Weld s dvěma psychiatry, pohybující se jako v děsivém snu pustinou připomínající mořské dno. Ještě než se ho dotkli, snažil se vrátit do reality, odtrhnout se od bláznivého panoramatu, který jej obklopoval. Ale to se mu nepodařilo a tak pokorně stál, dokud mu nevprchlí injekci. Neznámí byli náhle mnohem reálnější a méně deprimující, pseudoprostředí bylo pochopitelnější a naplněné nemožnými jistotami, které si však nemohl vybavit a postihnout je.

Vyvedli jej z toho království šílenství do rychle se uklidňujícího křoví, které se pestře barvilo vzory z kontrastních stínů a barev, označujících vstup k nejširším sférám vědomí a k bytostem, které tento prostor obývají. Ale tento průlom nebyl uskutečněn.

Zbývaly pouze dvě hodiny do přistání transportéru, když se Sinclair probral z prostrace, a i když se ještě celý trásl, očekávala ho ještě konečná kontrola aparatury a příprava přistávací sítě. Weld stál vedle něj, pomáhal s prováděním jednodušších operací a pociťoval chorobný smutek. Konečně Sinclair mávnul rukou na znamení, že práce je skončena, a vrátil se k doktorovi s bezbarvým úsměvem: "Musím vám poděkovat, že jste mne odtud vytáhnul. Nemohu říci, že jste mne předem nevaroval." Weld pokrčil rameny: "A jak se nyní cítíte?" "Všechno se ve mně pomotalo... Jsem zmaten... Myslím, že po tomhle už nikdy nebudu takový jako dříve." Weld přitakal: "Je to podobné peklu, neníliž pravda? Mnoho myšlenek a ani jeden způsob, jak o nich někomu něco sdělit. Zašel jste příliš daleko a bez přípravy. Obvyčejně používáme léčiva, která umožňují zachovat dostatečnou objektivitu a zároveň snižují napětí na minimum. Je to jediný způsob, jak si nepoškodit organismus." "Ale jak může existovat něco tak nemožného?" "Nedomnívám se, že si kladou takové otázky, a podle mého mínění nemáme naději na odpověď. Jisté je to, že ani my, ani oni nepředstavujeme jedni pro druhé něco nemožného; my je pouze převyšujeme v tom, že příslušná bariéra pochopení mentality jiných je u nás omezenější. My sami nebo společně s nimi musíme vypátrat cestu přizpůsobení se jeden druhému, jestli vůbec kdy jedni druhé pochopíme."

Weld se Sinclairem stáli u budovy majáku a sledovali síť, která byla v úplném klidu, kdyby se nebraly v úvahu soustředěné proudy silového pole, vyrážející ze sítě vzhůru do exosféry. V troposféře a stratosféře se soustřeďovala na Prokleté nezvyklá mráčna coby reakce na silné výboje, vytvářené v ionizovaných horních vrstvách atmosféry koncentrovaným silovým polem a jinak zde neznámé hřmění se převalovalo ve výšínách. U povrchu planety zůstávala atmosféra klidná a až na výboj Eliášova ohně na vrcholu majáku byla němá a pokorná.

"Myslím, že teď jste už pochopil, jak se nemůžeme osvobodit ze zajetí jevů nám známých," řekl Weld. "Ohraničujeme své představy, ohrazujeme je v rámcích standartních pravd a možností. Nemůžeme pochopit Neznámé nebo se s nimi stýkat, protože jejich jednání odporuje celé struktuře logiky, tak jak jsme si ji osvojili. Jediným myslitelným mostem mezi našimi civilizacemi se zdá být lidský rozum, ale ne ten přísně naprogramovaný našimi dnešními logickými koncepcemi; jestliže bude umístěn mezi oběma civilizacemi, máme naději, že pomůže když už ne vyrovnat se, tak alespoň shledat se oběma vzájemně si odporujícími

soustavám hodnot."

"Kdyby se tak našel člověk s takovou strukturou myšlení..!"

"Spoléhám se na to, že takoví lidé existují," odpověděl Weld. "Jedním z nich se zdá být náš posel."

Zvonek začal zvonit v přesně určených časových intervalech. Sinclair se podíval na svůj chronometr. "Dvacet sekund do kontaktu," řekl.

Všichni se pozorně dívali na svazek energie, zvedající se od sítě k nebi. Člověk by ten pohled mohl vidět mnohokrát, ale jeho kouzlo by se tím nezmenšilo. Transportér FTL si vmžiku probil cestu podrostem rychlostí, jež byla skoro nekonečná, a v následujícím okamžiku pronikl do normálních časoprostorových souřadnic, jako by se napnul, visel ve vzduchu a nakonec se zaměřil na silný svazek energie vyslaný sítí jako střelka kompasu. Byl to div, na který si nikdo nikdy nemohl zvyknout.

"Jede!" vykřikl Sinclair a zvonek začal zvonit bez přerušení. V tom momentu se ukázala loď, byla mnohem nižší, než se zdálo, ale v mezích bezpečnosti. Rázová vlna udeřila do povrchu planety, za korábem hřměla a blýskala krátká bouře, doprovázená jako vždy mohutnými srážkami. Diváci to přijali stoicky jako součást přistávacího ceremoniálu. Loď pozvolna klesala jakoby zavěšená na neviditelné niti a měkce přistála na vrchní části sítě. Sekundu se nic nepohnulo, potom se otevřel spodní průlez a k zemi začal klesat výtah. Sotva se klec dotkla země, čekající se k ní rozběhli.

Weld se podíval na Sinclaira: "Vše skončeno? Tak půjdeme a představíme vás poslovi." Sinclair se podíval na svoji kombinézu: "Ale vždyť nemám vhodný oblek..." "To nevadí. V Administrativě kosmických teritorií nepracují žádní zastánci společenských formalit." Sešli tam, kde se skupina lidí začala rozestupovat na strany, aby mohl projít posel se svojí suitou.

Když se dav opět slil dohromady, Sinclair se v rozpacích zastavil, potom dohonil doktora a chytil jej za ruku. "To myslíte vážně?" "Konkrétně co?" Ve Weldově hlase zněla ztělesněná nevinnost. "Konkrétně posla. Vždyť to je nějaká sázka..." "Jestli si myslíte, že tohle je sázka, máte opravdu zvláštní druh humoru." "Ale kojenec... To se nedivím, že byla třeba síť pro měkké přistání!" "William Arthur Prellon," řekl Weld. "Posel, akreditovaný na kosmickém teritoriu Prokletá. Stáří... dvacet sedm dní nebo tak nějak. Už je trochu starší pro naši práci, ale stále ještě nejlepší pro kontakt s Neznámými. Uděláme vše pro to, aby se dost často dostal do styku s Neznámými a na takové intervaly, aby je jeho formující se vědomí přijímalo stejně jako nás. Ale co je? Vidím, že jste se zamračil. Přiznejte, že vám teď došlo, že Administrativa není tak teplé místočko, jak se říká?" Když si Sinclair vzpoměl na vlastní zkušenost s kontaktem s Neznámými, pocítil nevoli. "Skutečně si myslíte, že se vám to takhle podaří?" "Máme jen jednu možnost," odpověděl Weld, "a k tomu je nebezpečná. Nebezpečná pro malého Prellona i pro ty, kdo se pro takový krok rozhodli. Jaké oslnivé vítězství by si dobyl admirál Malk!" "Nikdy se to nedoví. V žádném případě ne ode mne. Nemohl jsem si představit, že budete tak riskovat." "A Neznámí také," řekl Weld. "Vzpomínáte si na ten krystal v mé pracovně? Neříkal jsem vám, že se každým dnem zvětšuje? Mám podezření, že je to zárodek Neznámého. Řekl bych, že je to jejich posel k nám. Nevylučuji, že jsme dosáhli prvního prahu poznání."

(z ruského překladu anglického originálu,
otištěného v antologii Pervyje ljudi,
Molodaja gvardija 1987, přeložil M. F.)

Přednáška byla zaznamenána na magnetofon (slovo magnetofon je přesné a dobře vystihuje funkci onoho přístroje; slovo přednáška je v této souvislosti značně nadnesené) a přepsána slovo od slova a takto mi předložena k tomu, čemu se říká zkouknutí. Vyškrtal jsem z ní slova jako "ééé" a "takže" a "že jo". Na začátek si nevzpomínám, takže (neškrtat! toto "takže" je funkční!) ho nemohu rekonstruovat. Takže, ééé, jediné, na co si vzpomínám velmi přesně, je to, že mi bylo na vašem sci-fi večeru dobře, že jo.

O. Neff, 17.5.1988

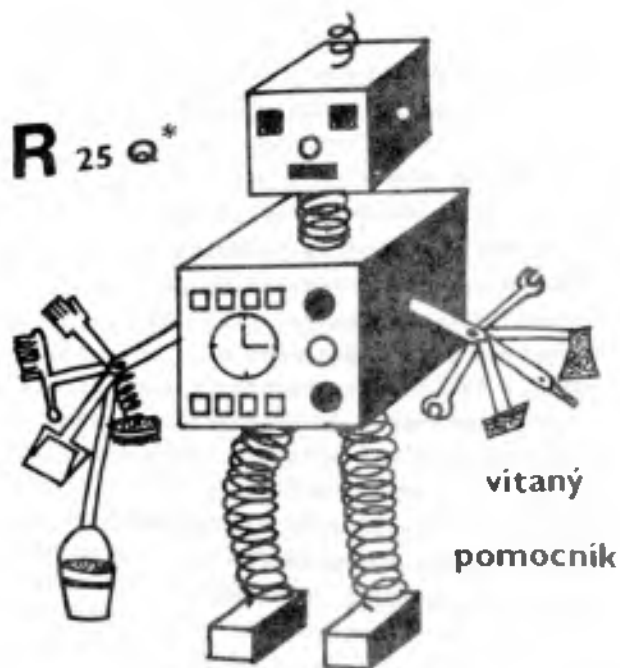
porucha záznamu

...zabývala. On první například v Planetě Eden rozebíral problém útlaku ve společnosti. Podíval se na něj z hlediska ne nějakých policajtů a koncentračních táborů, běžného útlaku, jak to tehdy měla Evropa ještě zažíté na svou vlastní kůži z dob nacismu. On se na to začal dívat z hlediska informace, z hlediska psychologického ovládnutí mas. Když uvážíte, že to byl konec 50. let, kdy se o těchto otázkách velice málo vědělo, vidíte, že Lem byl svým způsobem průkopník určitého způsobu myšlení. Ten film, který uvidíte, je trošku z jiného soudku. Ten se zabývá roboty. Robot, to je postava velmi oblíbená autory sci-fi. Nemusím vám připomínat, že slovo robot si vymyslel Josef Čapek, jeho bratr Karel Čapek ho použil jako první spisovatel v divadelní hře RUR. Ta hra měla celosvětový úspěch a české slovo robot se stalo mezinárodním slovem. Zajímavé je, že z češtiny do mezinárodní mluvy přešla jen dvě slova - pokud já vím - a sice robot a pistole. Pistole je odvozeno od slova píšťala, neboť za husitských válek se dělům říkalo píšťala, protože husité byli první, kteří tohoto válečného prostředku masivním způsobem používali. Ale to jsem jenom odbočil. Ve filmu, který záhy uvidíte, se setkáte s roboty. Roboti se vyskytují ve sci-fi od samého prapočátku. Už na začátku minulého století velice mladá dívka, bylo jí tehdy sedmáct let, vdaná za básníka Shelleyho, jmenovala se Mařenka, byla to Mary Shelle-yová, napsala knihu, která se jmenovala Frankenstein. To slovo nebo to jméno vám

možná něco řekne. Frankenstein je nepřesně chápán jako nějaká zrůda. Ve skutečnosti je Frankenstein jméno ubohého hrdiny té knihy, byl to lékař, který dostal nápad, že by mohl stvořit z údů zemřelých lidí nového člověka. Skutečně se mu to podařilo a podobně jako v pohádce o džinovi vypuštěném z láhve tento umělý člověk se obrátil proti němu. Mnozí teoretici tvrdí, že román Frankenstein od Mary Shelleyové je vůbec první sci-fi všech dob. Buďiž. Můžeme se s nimi přit. Ale fakt je, že teprve po uvedení Čapkovy hry RUR se motiv robota dostal závažným způsobem do literatury. A zůstal v ní. Můžeme si položit otázku, do jaké míry je ten motiv robota reálný. Už jsem se tady zmínil o Lemově románu K mrakům Magellanovým. Tam se také setkáváme s roboty. Jsou to kovové bytosti, naprosto poslušné a v podstatě tvoří určitou vrstvu, jako tvořili třeba v antice otroci. V Lemově představě v románu K mrakům Magellanovým je společnost vykreslena asi tak, že lidé žijí v naprostém přepychu, v naprosté volnosti, v naprostém dostatku čehokoli a slouží jim mrachna kovových bytostí čili robotů. Ona skutečně v padesátých letech taková představa byla. Tehdy se lidé domnívali, že technika jim zajistí odvěký sen, vyjádřený pohádkou o zemi, kde pečení nelíbí létat do kuby a kde jsou kolářové stromy a kde se beránek otřepe a hned je plno peněz. Tím, že byla objevena síla atomové energie, to dalo lidem v padesátých letech nesmírnou naději, že velice brzy se všechny materiální problémy lidstva vyřeší. A motiv robota byl svým způsobem zosobněním toho snu. Ten sen velice brzy přešel. Ukázalo se, že cesta vpřed a cesta do budoucnosti nebude jednoduchá. Ukázalo se, že technický rozvoj s sebou nese spoustu velice neblahých vedlejších účinků, že sice technika je stále dokonalejší, ale že umírá příroda, že se rozvrací životní prostředí a že lidé, místo aby se jim žilo díky rozvoji techniky stále lépe, žije se jim stále hůře. A tehdy vlastně nastal určitý soumrak robotů i v reálných představách techniků, vědců a prognostiků i v literatuře sci-fi. K tomu ještě přispěl reálný vývoj techniky. Jak víte, za války a dokonce v souvislosti s válkou vznikl specifický vědní obor, kterému se dalo jméno kybernetika.

To je vlastně věda o řízení. My dneska tu vědu spojujeme s počítači, umělými mozky, jak bychom řekli trochu nadneseně. Ale ve skutečnosti je to opravdu věda o řízení. Kybernetika je zřejmě vědecký obor, který v uplynulých čtyřiceti letech měl snad nejbouřlivější rozvoj ze všech věd, kterými tedy člověk disponuje, a také rozvoj počítačové techniky je nevídaný. Brzy se dospělo k závěru, že původní koncepce umělé bytosti je naprosto falešná. Že cesta půjde jinudy, asi tím směrem, že se budou vyrábět a vyvíjet specializované stroje, které budou nadány určitým stupněm inteligence. Můžete se s tím setkat ve své praxi. Možná mnozí z vás třeba fotografujete. Tady, tudy, jsou dva fotografové, podle toho, jak jednomu to píská a cvaká a druhému ne, což bych považoval za známku, že mu nefunguje závěrka, ale nechci mu do toho mluvit (smích v sále), ale fakt je, že do fotografických přístrojů vchází mikroelektronika naprosto razantním způsobem. Přebírá celou řadu funkcí, které až dosud musel dělat člověk. A dokonce už existují přístroje, které slovně komunikují s člověkem. Což je vlastně už prvek, který se až doposud - zase mu to necvaklo - před nedávnem vyskytoval jenom ve sci-fi. Také do automobilů vchází elektronika. Samozřejmě do průmyslu, to znamená, že my, kteří jsme byli kdysi velmocí ve výrobě obráběcích strojů, jsme najednou stáli na vedlejší koleji, protože jsme nedokázali své obráběcí stroje vybavit elektronickými ovládacími prvky. A najednou zavládla obecná představa, že roboti nebudou nikdy existovat, že budou existovat specializované nástroje, které převezmou určité prvky robotů. Ale zajímavé je, že v těch posledních - dejme tomu - pěti letech se začínají objevovat technické novinky, které tedy osobně možná naprosto laicky, naprosto zcestně, se mi zdají, že ukazují na to, že přece jenom se robotů dočkáme, i v té podobě, ve které je za chvíli uvidíte ve filmu. Jedním z takových vůdčích elementů v tomto vývoji je hračkářský průmysl. Nesmíte to podceňovat. Můžete říci: hračky. Vtip je v tom, že v moci současné techniky jsou úžasné věci - například třeba cesta na Mars dneska není technický problém. To je problém ekonomický a politický. A vlastně jenom ekonomický, protože to, že je to politický problém, to je jenom důsledek ekonomických daností. Ale tech-

nicky je ta věc vyřešená, dá se skutečně realizovat. Celá řada dalších a dalších věcí se dá realizovat, když budou lidé chtít. Ale je to věc nesmírně nákladná. A hračkářský průmysl kupodivu vynakládá obrovský tlak na vývojové firmy, aby posouvaly hranice. Já vám to třeba řeknu na konkrétním příkladu. Možná, že jste se už setkali se zkratkou CCD. Zajménu ti z vás, kteří se zabývají videem a videokamerami, tak víte, že videokamery té starší generace mají za své srdce snímací elektronku, kdežto ty modernější kamery mají právě už polovodičový prvek, který se označuje právě tou zkratkou CCD. Je to elektronické zařízení, které je nesmírně drahé. Proto ty videokamery, které jsou vybaveny snímačem CCD jsou velmi nákladné. Podotýkám, že ty kamery CCD byly vyvinuty pro kosmické účely, pro kosmický průmysl. A teď vznikají studie, podle kterých je třeba tyto CCD kamery ještě dále vyvinout, miniaturizovat a vymyslet hračky, ve kterých by se daly používat. Proč hračky? Protože dokud to bylo pro kosmický průmysl, tak to byla kusová výroba. I teď, když se tyto CCD elementy vyrábějí pro videokamery, jsou to poměrně malé série. Ale pokud by takový kluk toužil po autíčku, kde bude kamera a on bude mít v ruce ovládač, což je dneska běžná věc, ale bude mít obrazovku a on uvidí to, co by viděl miniaturní řidič toho autíčka a mohl projíždět pod skříněmi, pod postelí a po celém bytě, tak najednou hra s tím autíčkem nabyde úplně novou dimenzi. Všechny děti se do tohodle zamilují. Tyto hračky se skutečně už teď vyvíjejí a dá se čekat, že během velice krátké doby přijdou na trh. A tato hračka nesmírně zlevní vůbec všechny prvky CCD, protože umožní miliónové série. Proč o tom mluvím? Hračkářský průmysl před dvěma lety přišel s prvními autonomními roboty. To jsou skutečně plechové nebo plastické bytosti, které se pohybují, mluví, mají pohyblivé paže, dovedou brát do těch svých kovových prátů předměty a jak říkám, slouží k zábavě dětí i dospělých. Ale mě osobně jako člověka, který má strukturovanou mysl na to, že určité věci se snaží domýšlet a možná i přehánět, tak pro mne je tento vývoj důkazem toho, že sen o robotu v lidstvu nevyhasl a že postupem vývoje techniky ta výzva bude stále dokonalejší a dokonalejší naplňována, že třeba je to kacířské, co chci říct, je to trochu paradoxní, ale člověk velmi často

z prodejen DOMÁCÍ POTŘEBY

Mikuláš Moravec

TECHNIKA NEVĚR Y

Na obrazovce zazářily barvy show nestárnoucí Ljuby a Běda se zavrtal do křesla, vysílen celodenním marketingem. Těšil se už od rána. Když mu však Žeha nabídla kávu, neodpovídal.

Paní Věra vstala. Po špičkách přešla ke kredenci, hmátla do jejích útrob a vrátila se k spícímu manželovi. Na pleš mu přitiskla přísavku přístroje a nasadila si sluchátka.

Nebylo to poprvé. Paní Věra nebyla výjimkou mezi žárlivými, byla však z prvních, které sahaly po tak moderní technice. Stačilo naslouchat, co objevuje detektor paměti ve skrytých hlubinách mozku nic netušícího chotě.

"...Ve dvě schůze akční sekce," brblal hlas detektoru. "...Vomáčka byl vždyc-
ky krysa... Telefon 224 R7... Sparta vede
o tři body..." S úlevou sluchátko sejmula.
Po sportu je angličtina, pak ekonomie. Už
nic zajímavého. Pro jistotu ještě zavolala
neznámé číslo. Ozvalo se Družstvo pro vyu-

nevyrábí jenom to, co je potřeba, ale to, co ho baví, nebo to, co ho nějakým způsobem dráždí. A představa umělého člověka zřejmě bude lidi stále a stále dráždit a bude je jaksí ponoukat k tomu, aby tlačili na tu stěnu nemožnosti a aby stále znovu a znovu se pokoušeli o realizaci toho snu. Takže to je zhruba to, co jsem vám chtěl úvodem říci k tomu filmu, který si záhy pustíme. Jsem rád, že jsem přetáhl stanovený čas jenom o dvě minuty, navíc nepřetáhl, protože jsme začali o pět minut později! Prosím teď technika, aby to stáhl a nebyl rachot, až budeme odnášet mikrofony a stolek, protože by nám to vadilo v tom filmu.

M.H.: Já bych tedy ještě rád něco řekl. Jestli budete mít nějaký dotazy, tak tamhle na stolku budou papíry a tužky, na něž můžete své dotazy napsat, kdyby jste se styděli.

O.N.: Co by se styděli! (hluk)

žití mimozemských hnojiv. Paní Věra mohla být klidná.

Po čase si Bedřich povšiml, že dostává k večeri samá rychlojídla a že se Věrka fintí nad poměry. Když pak přišel navoněný magnetofon, nový pések plný nestydaté lyriky, pojal podezření. Z vrozené ušlechtilosti však neřekl ženě nic.

Přesto si spokojeně zamnul ruce, když nesl domů zbrusu nový detektor, pořízený na doplňkovou půjčku. "No," říkal si, "uvidíme..." Spala na balkoně. Jistě měla perný den. Zastyděl se, ale po chvíli se přece jen odhodlal. Poodhrnul jí vlasy za uchem a přiložil čidlo. "Fidlifidlifidli-fidlifidli..." zaznělo v detektoru. Zesinal.

Pochopil, že jeho choť ho předešla.
Vybavila se rušicí stanicí...

Převzato ze soutěže O MINI-SCI-FI
časopisu Zápisník 1967 č. 25

Brzy po sobě se mi dostaly do rukou dvě knihy Hanse Dominika (1872-1945), předního německého autora sci-fi mezi dvěma válkami. (Podrobněji o něm viz: O. Neff: Všechno je jinak, str. 374) Rozhodl jsem se seznámit naše čtenáře s jeho díly Atlantis a Síly nebes a zároveň se zamyslet nad světem jeho hrdinů.

M. F.

Hans Dominik

ATLANTIS

(přeložil J. Peták, vydáno nákladem administrace Národního osvobození v Praze 1926)

Děj knihy se otvírá dramatickou epizodou - dobrodružstvím lodi "Christian Harlessen", patřící hamburské firmě Uhlenkort a synová. Při této příhodě byla málem potopena tektonickým vyzdvižením ostrova Black Island na Špicberkách.

Přenášáme se do Timbuktu, hlavního města Centrální Afriky. Walter Uhlenkort je na představení cirkusu. Je 18. března 2002. Náhodou se setkává s Klausem Tredrupem, hánenským inženýrem, který pracuje na hloubení šachty u Čadského jezera. V cirkusu je také Guy Rouse, americký milionář, a jeho přítelkyně Juanita, bývalá Tredrupova známá. Světelné noviny oznamují zakončení prací na Panamské šíji. Evropská vláda protestuje. Rouse opouští lóži, Juanita posílá Tredrupovi varování před Rousem. Tredrup hovoří s Uhlenkortem o uhelné krizi u projektu šachty o průměru 1 km, vedené do hloubky 6 km, který se provádí u Čadského jezera. Tredrup dostává Juanitin vzkaz a vzpomíná na historii své lásky k Juanitě, kterou poznal v Panamě.

Mezitím má Rouse rozhovor s císařem Augustem Salvatorem. Schyluje se k válce s Jižní Afrikou a hrozí boj proti Evropě, která je spojencem Jižní Afriky. Rouse Centrální Africe slibuje podporu.

Uhlenkort se dovídá o událostech na Špicberkách. Je znepokojen ohrožením uhelných dolů, které patří rodinné firmě. Vychází najevo, že v Africe pátrá po Kristě Harlessenové, vzdálené příbuzné jejich rodiny, která je u cirkusu.

Bern, zasedání Evropského parlamentu.

Podává se protest proti postupu New Canal Cy, která chce obnovit sesuvy půdy zničený Panamský průplav gigantickou explozí 20 miliónů tun trhaviny. Taková exploze provedená naráz hrozí odsunout od sebe dvě kry zemské kůry. Tím by se spojil Atlantik s Pacifikem a Golfaký proud by směřoval do Tichého oceánu. Hrozí klimatická katastrofa v severní Evropě. Na tyto následky již dříve upozorňovala zpráva uveřejněná pod iniciálami J. H.

Císař se v Mineapolisu u Čadského jezera zúčastňuje slavnosti při dosažení hloubky 6 km šachty. Ukazuje se její účel - je odkryto ložisko karbidu. Centrální Afrika je energeticky soběstačná se všemi politickými důsledky.

Tredrup oznamuje Uhlenkortovi, že měl nehodu, která byla nejspíš nezdařeným pokusem o zabití. Uhlenkort mu nabízí, aby s ním odjel, ale nejdříve do Kapského Města.

Císařská policie Uhlenkorta špehuje. Rouse slibuje císaři pomoc svých agentů.

Mezitím Kongres jedná o ponorkových pirátech, následuje rozhodnutí o Panamském průplavu. K vyhloubení nesmí dojít jedinou explozí.

Uhlenkort jedná s prezidentem Jižní Afriky. Slibuje podporu Evropy v případné válce s Africkým císařstvím.

Juanita posílá císaři hlášení Rouseho špionážní sítě o jednání Uhlenkorta s prezidentem. Tredrup s Uhlenkortem jdou do cirkusu. Při představení se zranila krasojedkyně. Tredrup si všiml, že Juanita splašila jejího koně. Ve snaze přijít incidentu na kloub zajde do její lóže a zde si oba bývalí milenci vylijí srdce...

Na Špicberkách vypukla panika, horníci odmítají sférat. Neznámý cizinec, žijící na majáku, je však silou vůle uklidní a horníci sférají.

Uhlenkort vysvětluje Tredrupovi starou historii: Uhlenkortové jsou vzdálení příbuzní Harlessenů, jeden z nich se po roztržce s rodinou usadil v Panamě. Po vyvlastnění půdy u průplavu byl oloupen a zavražděn. Jeho dcera se protloukala světem jako krasojedkyně.

Uhlenkort jde zraněnou Kristu navštívit. Nabízí jí, aby se vrátila k rodině do Hamburku. Krista odmítá, chce si zachovat svoji nezávislost.

Betonový bunkr New Canal Cy v Panamě. Rouse podplácí hlavního inženýra stavby Smithe, aby provedl odstřel najednou. Smith přijímá, ne proto, že stojí o peníze, ale očarován Juanitou, která "hrála tělem".

Císař při inspekci šachty před jejím projektantem ing. Grimmaudem vyjadřuje obavu ze sabotáže.

Klaus Tredrup pracuje v Hamburku u novin. Dává výpověď a chce odjet na Špicberky. Jde k Uhlenkortovi podepsat smlouvu. Pod novinami v Uhlenkortově pracovně leží dopis podepsaný J. H.

Krista pracuje v New Yorku u dopravní společnosti. Při setkání s Rousem, kterého zná z Panamy, odmítá i jeho pomoc.

Klaus hovoří s hlavním inženýrem špicberských dolů. Řeč se stočí na neznámého z majáku. Jmenuje se Jan Harte a podniká výzkumy na moři. Klaus nahrazuje nemocného lodníka a vyplouvá s ním na moře. Ve člunu si všimne, že Harte manipuluje s tibetským modlícím mlýnkem. Vtom upadne do jakéhosi polosnu, ve kterém je členem posádky veslice, která vplula do přístavu vikingské pevnosti Vineta v ústí Odry. Po návratu z plavby se dozví z novin, že ono místo vystoupilo z moře.

Krista Uhlenkortovi opakuje, že si chce zachovat nezávislost. Prozradí mu však, že zájmy jeho firmy v Chile jsou ohroženy. Nabízí Uhlenkortovi, že jeho zájmy ve Valparaísu bude hájit sama.

Nadešel den odstřelu. První série náloží bude odpálena rádiovým signálem z Washingtonu. Zvuk exploze bude přenášet rozhlas. Mrak letounů a vzducholodí na Panamou. Ve výšce 12 km nad průplavem krouží vzducholodě "Empire-City". Čtenář může odstřel sledovat z její paluby. Dole došlo k explozi po celé délce šíje. Kilometry široké koryto se plní vodopády vody z Atlantiku i Pacifiku. Krásný a sugestivní popis katastrofy!

Do Washingtonu přichází zpráva o situaci v Panamě. Rouse tvrdí, že jde o nehodu, způsobenou samovolnou explozí náloží.

Uhlenkort se radí s Hartem. Harte pomocí jakéhosi přístroje promítá na stěnu obraz Panamy. V Panamě zuří sopečné síly. Trhlina v šíji se rozšiřuje.

Juanita onemocněla. Rouse ji však posílá za Smithem, který byl zatčen. Je třeba podpořit jeho psychický stav.

Krista ve Valparaísu po dramatických událostech zachraňuje Uhlenkortovi velké

hodnoty.

Evropské klima se ochlazuje. Uhlenkort nařizuje evakuaci Špicberků. Davy uprchlíků směřují k jihu, nastává úplná dezorganizace. Autor útočí na prohnitý americký kapitalistický systém.

Císař rozhoduje, že válka s Jižní Afrikou nebude. Vítězství za těchto okolností by vůči bílým nebylo čestné.

Uhlenkort vysvětluje Tredrupovi, že Jižní Afrika bude nucena vyjednávat. Zrovnoprávnění ras je však počátkem úpadku bílé rasy. Jen Tredrup je schopen zničit šachtu a nastolit rovnováhu sil. Klaus odjíždí na jih.

Krista pluje do Hamburku. Loď je přepadena ponorkou pirátů a Krista unesena.

Smith byl osvobozen a je rozhodnut nevzat se Juanity.

Klaus provede sabotáž na šachtě. Jedna dálkově odpálená nálož vpustí do šachty vodu; druhá zapálí vzniklý acetylén. Klaus je však poznán a udán Rousem. V poslední chvíli unikne policii na skládacím křídle (jakémsi myšlenkovém předchůdci rogalla).

Krista je zatím držena v zajetí na ostrovku v Tichém oceánu. Naštěstí má u sebe Uhlenkortův dar - minivysílačku, vyladěnou na jeho vlnu.

Rouse odvezl Juanitu do sanatoria na Kilimandžáru. Až sem je sleduje Smith. Rouse posílá Juanitu na Riviéru.

Tredrup a Uhlenkort se shledávají a dospívají k názoru, že Kristu nechť unést Rouse. Kristino vysílání je zachyceno. Tredrup s Hartem ji odjíždí hledat.

Rouse odjíždí do Ameriky rozhodnut zbavit se Smithe a Tredrupa.

Harte naváže spojení s Kristou. Její spojení je mezitím odhaleno. Tredrup proplouvá ponorkou trhlínu v Panamě a zjišťuje, že je nyní mělčí. Zatímco je v Africe uhašen požár šachty, Klaus s Uhlenkortem osvobozují Kristu.

Odhaluje se Hartovo tajemství. Jeho podivný přístroj byl zhotoven podle tibetského modlícího mlýnku. Měl schopnost vyvinout obrovskou energii. Harte byl dědicem tajemství tří mužů. Stupeň jeho zasvěcení symbolizovaly dva prsteny. Pomocí svého přístroje postupně zdvihl dno průrvy, až v šíji zůstal jen průplav.

Obrovské víry, vzniklé po uvedení Golfského proudu do původního směru, ohrožují ponorku s muži a zachráněnou Kristou. Harte

ze svého stanoviště zasáhne usměrněním energie a zachrání je.

Rouse nezitím spekuluje s akcemi New Canal Cy. Náhlá zpráva o změně stavu v Panamě způsobí jeho bankrot.

Uhlenkort a Tredrup doplují k ostrůvku v Karibském moři, avšak zjistí, že Harte zmizel.

Rouse odjíždí za Juanitou do Evropy, která se otepluje. Migrace se obrací k severu.

Uhlenkort, Tredrup a Krista odjíždí na Riviéru. Na plese uvidí Juanitu s náhrdelníkem, zdobeným 11 mincemi. Dvanáctá byla nalezena v ruce mrtvého Harlessena. Rouse, odhalený jako vrah, prchá, ale je zastřelen Smithem.

Vědecké pře o teleenergetické koncentraci nemají konce a jsou ještě zesíleny zprávou o vyzdvižení Azor. Nyní je už jasné, proč zmizel Harte, jaký největší úkol mu byl zadán, proč se na jeho ruce objevil třetí prsten. Znovuzrození Atlantidy. Harte létá nad Azorami a paprsky jeho přístroje mu zjevují tuto zprávu: je inkarnací posledního následníka trůnu Atlantidy. Když se Atlantida vynořila z moře, jeho letoun odletěl k východu.

Uhlenkort se žení s Kristou. Jejich štěstí v dalekém východním kráštře sleduje starý muž. Po vykonání úkolu z jeho ruky zmizely tři prsteny. Mezitím Klaus v čele Uhlenkortova loďstva zabral Atlantis pro bílou rasu, z trosk atlantského paláce postavil dům a čeká na příchod Juanity.

Už z přehledu děje je jasné, že nejde o žádně veledílo. V jednom aspektu je tato kniha nesporně zajímavá: je to jednovaječné dvojře Hrubého trilogie "V soumraku lidstva". Ten samý reorganizovaný svět, řízený několika jedinci, závislost systému na jejich morálním profilu a nepokryté prvky fašistické ideologie. Analýza analogií mezi Hrubým a Dominikem by si zasloužila pozornost některého odborníka: jde o zajímavou ukázkou měšťáckého radikalismu, ústícího do tragédie 2. světové války. Dominik nepatří ke gersbackovské větvi sci-fi, zastupuje větev wellsovskou, je to negativní současník Huxleyův (omlouvám se Wellsovi i Huxleyovi, že si vůbec dovoluji srovnávat je s Dominikem, ale Dominik, ač literární řemeslník, psal stejný typ literatury jako oni). Na technickou prognostiku Dominik "kašlal". Ta je zcela ve vleku soudobých

představ a nijak je nerozvíjí - věří v nepřekonatelnost ponorkového loďstva, nejasně tuší televizi, lidstvo má jiné problémy než dobývání kosmu. Za charakteristickou považují scénu nad Panamským průplavem: skupina vyhlídkových vzducholodí, jednou z nich je "Empire-City", kroužící ve výšce 12 km. Jestli chtěl Dominik takto upozornit na její technickou vyspělost, nic proti tomu, ale je otázka, co by pasažéři z té výšky viděli.

Za velké plus považují uplatnění Wegenerovy teorie kontinentálního driftu, která v době vydání knihy bojovala o své uznání.

Co mě na této knize vysloveně odpuzuje, jsou z ní číšící rasismus a nacionalismus (všichni "kladní hrdinové" jsou Němci). Je to krásný dobový záznam toho, z čeho vyrostl Hitler. Za příznačné považují to, že jako záporný hrdina je obsazen hrabivý americký kapitalista. V této době skutečně Němci neměli důvod tisknout Američany k hrudi jako rodné bratry: "Daveš na nás žádá 10 zlatých marek za vteřinu, za minutu 4800 zl. marek a za hodinu 288000 zl. marek... Kde to skončí?" (pasáž o reparacích z projevu A. Hitlera, citováno podle: E. Hamšík: Génius průmyslnosti, str. 22).

Za kapitolu samu pro sebe považují víru v možnosti východní mystiky. V této knize mají vlastně formu klíče k celému systému zápletek (podle mého soudu místy zapletenému až příliš). Je fakt, že tehdy měla východní učení vysoký kurs, ostatně díky některým šarlatánům si ho zachovala dosud.

Ale korunu všemu nasazuje závěrečný popis invaze do Atlantidy. Náhorná ukáзка představ geopolitické školy o boji za životní prostor!

Knih je vůbec ukázkou toho, že cesta do pekla je dlážděna dobrými úmysly a že autor si praktické uskutečnění jím proklamaných myšlenek představoval jako procházku růžovým sadem. Desítky milionů obětí, prach Osvětlení a Majdanku, ocelové rakve posádek německé ponorkové flotily na dně světových oceánů svědčí o něčem jiném...

(Přeložil J. Pospíšil, vydalo nakladatelství Tisk spol. s r. o. ve Zlíně 1940)

Toto Dominikovo dílo je kupidivu mnohem "krotší", i když vyšlo v době, kdy se myšlenky propagované v "Atlantis" začaly v praxi uskutečňovat. (Originál vyšel r. 1939.)

Děj knihy se začíná odehrávat jednoho májového rána kdesi v severoněmeckých vřesovištích. Američan Henry Turner projíždí po cestě a cosi pozoruje. Nesoustřeďuje se na řízení a havaruje. Pomůže mu jakýsi sedlák jménem Zachariáš, který vytáhne Turnerův vůz z příkopu, k Turnerovu údivu pomocí slabého lanka. Během rozhovoru mezi nimi vychází najevo, co bylo středem Turnerovy pozornosti: atmosférická elektrárna. Čtenář se dozví, že Němci pokročili dál – jejich elektrárna je zavěšena na soustavě balónů ve výšce 8 km. Nakonec Zachariáš věnuje Turnerovi lanko, nalezené údajně na vřesovišti.

Pokusná americká stanice v Kansasu. Její šéf ing. Fosdick je informován o příjezdu ředitele Brokera a vynálezce Headstone. Fosdick je informuje o parametrech: dostup 3 km, 600000 V, 10 A. Headstone ukazuje lanko, které získal Turner, a vyjadřuje svoji nespokojenost. Záhy po tomto rozhovoru vypukne bouře a v ní se balóny s elektrárnou utrhnou.

Tajný rada Bergmann a prof. Livonius jedou navštívit Zachariáše. Jsou informováni o novém zlepšení, tzv. chladné katodě, kterou vynalezl jeho spolupracovník dr. Frank. Zachariáš popisuje příhodu s Turnerem. Podle něj je výhodné přesvědčit Američany o náskoku německé konkurence a dotlačit je ke koupi licence místo vlastního vývoje.

Headstone se dovídá, že vyrobit kopii lanka se nepodařilo: Turner má o práci postaráno. Kupidivu má štěstí a zjistí, kde se drát vyrábí.

Dr. Frank seznamuje Zachariáše se svými výsledky. Zachariáš se v hostinci schází s Turnerem a manipuluje agenta k tomu, aby mohl ukrást vzorek chladné katody.

Fosdick se svým kolegou Cowperem zachraňuje zbytky utržené elektrárny, zatímco Headstone je s ukradenou katodou na vrcholu optimismu. Následuje typicky vernovská scéna: síť elektrárny s několika balóny se při

vyprošťování utrhne a s ní odlétá Cowper coby nedobrovolný pasažér.

Turner mezitím v Německu legálně objedná lano. Dr. Frank je nespokojen, jeho pokusy budou prací na laně zdrženy. Zachariáš mu oponuje: Američané musí lano regulérně koupit, jinak hrozí, že se jejich agenti dostanou na stopu pokusů.

Cowper dobrodružný let ve zdraví přežije a je Headstonem vyslán do Michiganu, kde se bude stavět nová elektrárna.

Turner se vloupá do Zachariášova domu. Nic však neobjeví a navíc je napaden včelím rojem.

Frank se Zachariášem jsou zranění při jednom z pokusů s vysokým napětím. Otřesený Frank oznamuje Bergmannovi úspěch: podařilo se vyrobit supertěžký kov. Frank předpovídá jeho využití jako materiálu pro kondenzátory.

Za Turnerem je do Německa vyslán prof. Voucher. Při jejich pokusu vniknout do transformační stanice dojde k obrovskému výboji a oba jsou omráčeni.

Zatím u Velkých jezer spouští novou americkou AE stanici. Headstone jako technik je spokojen, ale finančník Brooker tvrdí, že stanice je ekonomicky nevyhovující. Voucherova zpráva vyvolá nový zájem. Headstone vypracuje plán patentové války s Němci.

Turner začíná mít obavy, že začíná být podezřelý. Náhodou však narazí na transport mohutných transformátorů do elektrárny. Při návratu najde Vouchera v družném rozhovoru se Zachariášem. Zachariáš je oba mystifikuje při otázkách ohledně svojí osoby, ale konečně se dovídáme, kdo vlastně je: bývalý ředitel Bergmannova koncernu na penzi.

Headstone je znepokojen zprávami o německých úspěších. Rozhoduje, že okopírují německý postup a dobu sporu o prvenství využijí k dohnání náskoku. Je však znovu zaskočen zprávou o jakýchsi "pastích na myši".

Pod tímto názvem Frank zkonstruoval kondenzátory s použitím supertěžkého kovu, které mají za úkol chránit AE stanici před zvýšeným napětím, např. při úderu blesku.

Při americkém pokusu s vysokým napětím dojde ke katastrofě a naprostému nezdaru.

Zachariáš oznamuje Turnerovi, že Headstone je jediný Američan, který smí navštívit AE stanici. Přesvědčil by se, že německý náskok je tak velký, že už jej nemůže dohonit.

Brooker oznamuje Headstonovi, že limit financí, které byl ochoten do pokusů inves-

tovat, je již skoro vyčerpán. Navíc stanice v Michiganu má potíže s kolísáním napětí, takže nemůže být připojena na komerční síť.

V této situaci Headstone navštíví Bergmannův zástupce Livonius. Nalévá mu čistého vína, nabízí skončení patentové války a sloučení koncernů. Na důkaz převahy mu nechá vzorek těžkého kovu.

Nastává efektní scéna: Blanctown, Michigan, indiánské léto, inženýři Cowper a Fosdick v místní hospodě zapíjí neúspěchy poslední doby. Jelikož whisky otupila jejich pozornost, nebylo dalšímu návštěvníkovi ztěžko vmísit se do rozhovoru. Cizinec tvrdí, že zdrojem jejich potíží je kondenzátor. Američané tvrdí, že takový kondenzátor neexistuje. Sázka na sebe nedá dlouho čekat a opilí vedoucí pracovníci odváží cizince na AE stanici. Dr. Frank - ano, je to on! - připojí svůj kondenzátor na americkou AE stanici, která rázem pracuje perfektně. Frank inkasuje svých 100 dolarů a kondenzátor věnuje Headstonovi.

Vzorek supertěžkého kovu se při pokusech vypaří. Headstone posílá Turnerovi vzkaz, aby sehnal kov v Německu. Zachariáš s ním má podivný rozhovor - Turner už neví, na čem je, rozhoduje se vrátit do Ameriky.

Headstone dostane od Turnera telegram: těžký kov je v AE stanici v Michiganu. Okam-

žitě provádí přepadovou kontrolu a pravda o sásce vychází najevo. Headstone chce z kondenzátoru získat část kovu na rozbor, avšak kov mizí v plameni kyslíkového hořáku. Nastává obrovský požár, ve kterém mizí i druhá AE stanice.

Brooker s Němci uzavírá dohodu o spolupráci, bývalí soupeři odjíždí na prohlídku AE stanice na vřesovišti, kde rozvíjí plány na získávání energie z nebes.

Síly nebes jsou celkově slabší dílo než "Atlantis". Objevují se v něm známé neduhy, u sci-fi zvláště patrné: rozvláčnost děje, černobílá stylizace postav, těžkopádný a mlhavý technický motiv. Vůbec mám pocit, že u Dominika méně by bylo více - autor těká, chce být všude a tříští stavbu knihy, to platí i o "Atlantis". Je to paradoxní, ale v této knize se Dominik přiblížil k sovětské formě sci-fi té doby - literatuře krajní mezí. Nový vynález, ohrožený agenti - chybí jen hrdinný pionýr, který je zlikviduje. Ale špiónážní motiv v této knize také nemá daleko k parodii.

Co mi ale připadá jako ironie osudu je to, že Dominik nyní přišel k Američanům takřkajíc s palmovou ratolestí. Zanedlouho měl možnost seznámit se s americkými výrobky z Michiganu - v Detroitu se montovaly známé "létající pevnosti"...

Aleš Kleprlík

Z H V Ě Z D Y L 6 7

75900 ... rychlost se snižuje, 7600 ...
76100 ... brzdění, 76145 ... 76160 ...
76163 ... stop!

Čtyři bledí vystrašení hvězdoplavci pověsili ochranné přílby na nerezavějící hřebíček ze superlegované oceli Sandrik a odšroubovali speciální chrániče chrupu Stoma - Chirana.

Oddychli si: To nejhorší, co je mohlo během sedmi světelných let cestou z hvězdné soustavy L 67 čekat, už mají za sebou. Všechna nebezpečí, za nimiž se šklebila Zubatá, jsou rázem zapomenuta.

Za propocenými zády neprodyšných te-
silových obleků s příměsí bóru zůstala

klikatá čára s tajemně bílými kamennými symboly nejbližších letů nahoru, dolů a do stran, zpropadené výmoly nejistoty, prostory černého strachu.

"Soudruží, žijeme," zašeptal kapitán hvězdoletu Krupička a pevně k hrudi přitiskl občanský průkaz.

Šťastně se políbili.

Překonali nejpekelnější úsek oné úctyhodné vzdálenosti vyjádřené tolika nulami: cestu z kosmodromu po obyčejné okresní silnici...

Převzato ze soutěže O MINI-SCI-FI
časopisu Zápisník 1967 č. 25

"Když se mě ptají, proč se zabývám vědeckou fantastikou, odpovídám, že ji považuji za největší moderní typ literatury."

ROZHOVOR S KIREM BULYČOVEM

Začátkem roku 1988 navštívil Polsko známý spisovatel sci-fi Kir Bulyčov (vlastním jménem Igor Vsevolodovič Mozejko). Přijel na zvláštní pozvání nakladatelství "Współpraca", které brzy vydá výběr z díla tohoto neúnavného spisovatele. Kir Bulyčov, který je profesorem Orientalistického institutu, se zabývá historií jihovýchodní Asie. Svoji dizertační práci věnoval budhismu v Barmě. Souhlasil s rozhovorem pro časopis "Panorama" a řekl, že nemůže odmítnout týdeníku, který vydává na pokračování jeho povídku Děvčátko z budoucnosti, která se má rovněž objevit v knižním vydání nakladatelství "Nasza Księgarnia".

Otázka: Jste vědec a spisovatel. Čím se cítíte být více?

Odpověď: Jedno je úplně propojeno s druhým a právě proto se musím stále rozhodovat. V mém životě si tyto mé dvě role nepřekážejí. Každý normální člověk je minimálně rozdvojený nebo roztrojený. Navězte, že může být jen jeden. V tom případě by byl génius - nebo idiot.

Otázka: Proč se jako spisovatel schováváte pod pseudonymem?

Odpověď: To proto, že zpočátku jsem byl tolik učený. Když jsem napsal první povídky a ty měly být otištěny, řekl jsem si: V Institutu se nesmí dozvědět, kdo je autorem. Mohli by si říci, že nemá dost práce, tak ještě píše povídky. Proto jsem si vymyslel pseudonym, ostatně úplně prostý. Použil jsem rodné příjmení mé matky a jméno své ženy Kiry a tak vznikl Kir Bulyčov.

Otázka: Debutoval jste v roce 1965 dětskými fantastickými povídkami. Začal jste psát pro děti, protože se toho domáhala vaše dcera Alice?

Odpověď: Mohu s čistým svědomím říci, že i kdybych neměl dceru, začal bych psát. Možná proto, že prvně jsem byl čtenářem a teprve potom spisovatelem. Už jako malý chlapec jsem četl všechno, co se mi dostalo do rukou. Ale bylo toho příliš málo. Psaní se stalo mými vzpomínkami na dětství. Už jsem

řekl, že považuji fantastiku za nový druh literatury. Fantastika se stala pomocníkem člověka v jeho problémech. Psaní fantastických povídek se odlišuje od každé futurologie. Spisovatel nemůže ani nemá právo plést se do hájemství vědy, beztak už dost komplikované. Časem se může dokonce stát, že se vědci různých oborů mezi sebou vůbec nedomluví. Fantastika není psaní o budoucnosti. Ukazuje člověka ve vztahu k hádance, těžké a neznámé, jako bude to, co se podaří uskutečnit.

Otázka: Nesrovnáváte SF s realismem. Ale vaši hrdinové jsou z masa a kostí. Také místa, kde se odehrávají vaše příběhy, mohou být skutečná. Například Velký Guslar, to je skutečné městečko, nacházející se v naší skutečnosti. Vy přece musíte hledat originální literární současnost.

Odpověď: Na tuto otázku nemohu odpovědět, protože to ani nejde. Řeknu jenom, že prostě neexistuje a najednou je tady. Snažím se nevstupovat do známého reálu mezi známé osoby. Jednou jsem na to pozapomněl a dal mému hrdinovi jméno člověka mně známého. Půl roku se mnou nemluvil. Proto se těmito situacím snažím vyhnout. Název Velký Guslar jsem našel v jednom historickém názvu z jakéhosi starého adresáře. Nesl název Velký Ustin a já ho trochu poopravil. To je jedna z možností. Jelikož ta kniha pochází z roku 1907, snad už mi to nikdo nebude mít za zlé.

Otázka: Jste velmi plodný spisovatel. Deset románů, stovky povídek, filmový scénář, vědecké přednášky. Jak to všechno děláte? Píšete šiléným tempem?

Odpověď: Ne. Každý má určitý způsob práce. Podle mě jak v Sovětském svazu, tak i v Polsku jsou podobné problémy. Jedním z nich je problematika polygrafie. V USA může autor průměrně vydat čtyři knihy ročně. U nás nemůže vydat více než jednu, další už se prostě nedostane do vydavatelského plánu. Právě o těchto otázkách pořádáme semináře, porady a sezení. I přes tyto konference mám dostatek času na psaní. Nemám vymezený počet stran. Uznávám zásadu,

kteřou kdysi někdo vyslovil: nejvíce práce se udělá tehdy, když se ostatním zdá, že se nic nedělá.

Otázka: V psaní sci-fi vám pomáhá také železná vědecká logika...

Odpověď: Tvrdím, že u mě není žádná spojitost mezi mojí prací vědeckou a prací literární. Je pravdou, že procento spisovatelů - vědců je v oblasti SF značně vyšší než v jakémkoliv jiném literárním žánru.

Otázka: Své povídky píšete barvitým jazykem. Stává se, že někdo využije vaší přítomnosti a zeptá se na vámi vytvořená slova? Pamätujete si, jak vznikla?

Odpověď: Naštěstí jsem se s ničím podobným ještě nesetkal, snad proto, že mimo práci se zdržuji hlavně v neliterárním středisku - mezi numismatiky. Numismatika je moje vášeň. Mám rád sterožitnost - řády, vyznamenání, staré zbraně, kalendáře, staré korespondenční lístky. Kdysi někdo řekl, že jsem skromný člověk. Já říkám, že to není pravda, protože nejsem nejlepším numismatikem...

Otázka: Vzpomenul jste, že jste zapálený čtenář. Kterého spisovatele máte nejraději?

Odpověď: Na tuto otázku se mi odpovídá těžko, poněvadž po celý život se literární svět mění. Spisovatel, kterého jsem četl dříve, už se mi tak nelíbí. Jestli má někdo svého oblíbeného spisovatele a jeho díla, tak já na to prostě nevěřím. Líbí se mi to, co mne zrovna uchvátí. Například teď jsem zaujatý tím, co se nyní děje v sovětských časopisech. To, co se teď tiskne, to je dobrá literatura. Je to jistě také způsobeno jejich publicitou.

Otázka: Znamená to, že přestavba změnila život spisovatelů?

Odpověď: Jistě. Určitá změna politického života bude mít pozitivní vliv i na psaní. Možná ale ne takový na autory sci-fi jako na realisty. Vyplývá to také z toho, že podle mého názoru sovětská sci-fi ještě nedosáhla světové pozice.

Otázka: Jako tvořivě myslící člověk jste jistě již nejménou použil nějaký literární figl. Mohl byste prozradit, proč je ve vaší literární tvorbě taková radost?

Odpověď: Často se bavím svým psaním. Je to i v mnoha mých povídkách, které jsem přivezl a které polští čtenáři ještě neznají. Pokusil jsem se o takový literární útvar v povídce, která se pravděpodobně objeví i u vás. Jmenuje se "Velký vážený mikrob".

Napsal jsem ji už dost dávno, ale jaksi neměla štěstí být vydána. Teprve nyní na ní došla řada. Jen tak pro zajímavost - povídka "Místo v hoře" byla vydána prvně v Polsku a teprve potom u nás. Ale to jsem odbočil. Raději se vrátím k povídce "Velký vážený mikrob". Existuje planeta, kterou ovládají mikrobi. V každém člověku sídlí mikrob, ale lidé o tom nevědí. Nevědomky plní příkazy mikrobů - mikrobi chodí na demonstraci, lidé chodí demonstrovat, mikrobi milují kaši, lidé ji jedí, i když tuto potravu nemají rádi. Atd., atd. Nebudu prozrazovat celý děj povídky, trvalo by to dlouho. To je jedna z povídek, kde jsem použil žertovou metaforu.

Otázka: Závěrem našeho rozhovoru bych se chtěl zeptat vás osobně: Jaké máte sny? Zdá se vám někdy o tom, že jste se například setkal s postavami, o nichž píšete?

Odpověď: Panuje přesvědčení, že když píšou o mimozemských světech a o bytostech, že o nich vím to, co neví obyčejní smrtelníci. Osobně se mi nikdy nepodařilo potkat nějaké UFO, Marťany nebo telepaty. Neviděl jsem též žádného ducha či čarodějnici. To vše víceméně pochází z kosmu v našich mozgových buňkách. Nevím také, zdali je možné přenášet myšlenky na dálku. O takových věcech se musí přemýšlet opatrně. Myslím si, že i bez mimozemšťanů máme dost vlastních starostí a problémů. Ve spojitosti s těmito sny se raději držím při zemi - chci ještě žít, pracovat a psát stejně jako dosud. A aby ta epocha, která teď začala v našem Sovětském svazu trvala...

Děkujeme za rozhovor.

Z polského časopisu Panorama
přeložil J. V.

Když jsme se dostali k vědě a vyprávění o sci-fi ještě nedokončili, bude třeba znovu připomenout sjezd v Baltimoru. Jde o to, že generálu Grahamovi se nejaktivněji postavil - i když to zní paradoxně - velký odborník právě v oblasti kosmického zbrojení - dr. Robert Bowman.

Vojenský specialista v oblasti kosmického zbrojení, aerokosmického byznysu, profesor Columbijské univerzity, bývalý vedoucí odboru kosmických programů Pentagonu, bývalý předseda kosmických programů největších společností... Když se Bowman rozloučil s obchodem, v roce 1981 na zasedání mezinárodní astronautické federace v Římě vyzval své kolegy do boje za demilitarizaci kosmu. Robert Bowman neodešel z byznysu sám - "pomohli mu". Stálo mu za to, aby začátkem osmdesátých let zrevižoval svoje názory na budoucí výzkum kosmu a na to, čemu věnoval svoji mladistvou energii, když mu svítilo, že aerokosmické společnosti nepotřebují odborníka na m í r o v ý vesmír. A on ještě ke všemu kritizoval "hvězdné války"! To už hodnotili jako zradu, projev nevlástenectví a zapomenutí na zájmy USA.

Od té doby, kdy se Bowman úplně zorientoval v tomto světě a hrdě obětoval kariéru vlastně kvůli "živoření" (soukromý vědec, nevelká kancelář, i když s efektní vývěskou Výzkumný ústav pro potřeby kosmu a bezpečnosti),^{*} se profesor stále častěji vyskytoval na sjezdech a konferencích autorů sci-fi. Co hledal na těchto setkáních - slávu, uznání, možnost vyzkoušet si síly v oblasti literatury sci-fi?

Robert Bowman hledal spolubojovníky. Pocítil v sobě sílu a touhu bojovat - mimo jiné i proti bývalým kolegům. Názor odborníka, který se v tématu diskuse vyzná lépe než spisovatelé, řady odpůrců "hvězdných válek" výrazně posílil.

A značně zkomplikoval činnost pentagonské lobby. Nyní se ti, kteří do Kongresu protlačovali program militarizace vesmíru, nemohli vysmívat "intelektuálskému blekotání" literátů (což Jerry Pournell a jeho skupina s potěšením činili), protože narazili na promyšlenou, vojensky přesnou logiku profesionála. A když hlavní odborník na kosmické zbrojení dokazoval, že High Frontier je především nová ú t o č n á iniciativa, nastal čas, aby se zamysleli i ti nejzkeštatější.

V roce 1984 navštívil Bowman Moskvu, kde se konala diskuse na téma Kosmos bez zbraní za účasti politiků, vědců a představitelů církví. Později řekl Bowman washingtonskému dopisovateli Pravdy: Možná, že to vypadá divně, ale neměli jsme žádné vážné názorové neshody. Dospěli jsme k závěru, že je potřeba co nejdříve uzavřít mezinárodní dohodu, která by odvrátila militarizaci vesmíru.

Před hraničním sloupem s orientačním nápisem "Život" a "Smrt" se zastavil i další americký vědec - profesor Cornellovy univerzity, astronom a popularizátor vědy Carl Sagan^{+/}. Roku 1983 vedl skupinu znepokojených vědců, kteří podepsali výzvu představitelům velmocí. Obsahovala prosbu ubránit vesmír i Zemi před nebezpečím. I později, při setkáních se sovětskými kolegy na konferencích, sympóziích, ve vysílání sovětsko-amerického telemostu Carl Sagan naléhavě vyslovoval hlavní myšlenku: jak se jaderná katastrofa uskuteční, není už možné vrátit se zpět.

Věděl, o čem mluví. Carl Sagan, spoluautor koncepce tzv. jaderné zimy, celý život studoval hvězdy. Vědci z různých zemí (ke stejným závěrům došli i sovětské odborníci) se jednomyslně shodují, že taková válka nebude mít vítěze. Proč vynalézat ještě dokonalejší, modernější ničivé prostředky, když jednoduchý výbuch určitého množství hlavic (není důležité, na čím území) povede k nenávratným globálním změnám. V podnebí Země, její ekologii, flóře a fauně, genetickém aparátu člověka... Život na naší planetě skončí bez ohledu na to, kdo "vyhraje" válku.

Jednou požádali Sagana o recenzi knihy amerického publicisty Jonathana Shella Osud Země, která vyvolala velký rozruch. Hovoří se v ní právě o zásadně novém myšlení v jaderném

^{+/} o něm blíže: Světová literatura 5/1985, str. 132 a násl.

věku.

Saganova recenze obsahovala jen jednu větu, a přece v ní bylo řečeno vše.

K a ž d o u v t e ř i n u c e l á d r u h á s v ě t o v á v á l k a a t a k j e t o m u c e l é d l o u h é l e n í v é p o l e d n e .

Obraznost a přesnost je Saganovi nemožné upřít. Jeden z autorů sci-fi ocitoval tuto mikrorecenzi v časopise Analog a poznámkou: Chtěl bych, aby ti šilenci, kteří žvaní o "vleklé jaderné válce", si přečetli jen tuto jedinou větu - pomalu, ponořujíc se do každého slova.

A vůbec, takové jako Carl Sagan jestřábové neobviňují jen z nevlastenectví: pournelové a stínové hodnotí všechny pokusy odmítnout SDI jen jako pokusy brzdit americký kosmický program. Jinak řečeno, občané USA nepřicházejí jen o bezpečnost, ale i o nová pracovní místa a samozřejmě o nové hranice ducha... A toto se bez výčitek svědomí říká vědci, který nedávno vyzval nejvyšší sovětské představitele, aby vyslali společnou expedici k Marsu ještě před koncem tohoto století!

Sagan ve svém návrhu uvážil vše - vědecký aspekt věci i politický a ekonomický efekt. Co může být symboličtější než společná mírová expedice dvou kosmických velmocí na planetu, které od nepaměti zosobňovala válku. Sagan připomenul, že o podobné expedici snili začátkem století dva pionýři kosmonautiky - Rus Ciolkovskij a Američan Goddard...

V Moskvě se dozvěděli o Saganově výzvě, nabízející mír a přijali ji seriózně a pozorně. Vědci, politici i obyčejní lidé na celém světě viděli v projektu především možnost vrátit se na cestu odzbrojení, míru a spolupráce na Zemi. A ve Washingtonu? Tam Saganův návrh mnohé znepokojil. Hle, co bez okolků prohlásil ke svým krajanům bývalý astronaut a bývalý senátor Harrison Schmitt: Dokud nebudeme ovládat vesmír, nebudeme moci ovlivňovat události na Zemi. Úkol spočívá v tom, že není třeba vzdělávat jen nejvyšší politiky, ale i obyvatelstvo. Jestliže nenajdeme způsob, jak obejít dnešní d v o j t v á r n o s t (podtrhl autor) politického vedení, nepohneme se z místa. Něco velmi známého zaznívá z této filipiky adresované "pochybovačům" na Kapitolu. Bývalému astronautovi a bývalému politikovi se už i program Reaganovy administrativy zdá být příliš "liberální" a "měkký" a přitom je tu taková možnost znovu předběhnout Rusy a založit jako první vojenské základny na Marsu.

Čtenář se už před ním seznámil s jedním Schmidtem - redaktorem časopisu Analog. Psaní jejich příjmení se liší jen jedním písmenem, ale jak rozdílné je politické smýšlení dvou Američanů. Jedni usilují a dál pohánějí horečné zbrojení v kosmu, sní o zachování "tradičního" nepřátelství, vzájemného podezřívání a nedůvěry i ve vesmíru. Druzí sní o spolupráci a vzájemné pomoci, o budoucích mírových kosmických expedicích. A o nových technologiích, o budoucích hranicích lidstva, ale opět mírových.

Nyní si to vše sečtáme. Mezi obludami, které jsou výplody zatemnělého rozumu, se důstojně vyjímá projekt High Frontier, předurčený k obraně amerického národa v případě jaderné války.

Avšak ochrání ho? Při setkání na nejvyšší úrovni v Ženevě se M. S. Gorbačov pokusil přesvědčit amerického prezidenta o tom, že jde o iluzi. Lze jen doufat, že ve Washingtonu zvítězí rozum a politická střízlivost.

Mezitím obhájci vojenskoprůmyslového komplexu (na jejich rozum se spoléhat nedá) naléhavě a důmyslně přesvědčovali spoluobčany o výlučném obranném charakteru kosmické politiky USA. A když nefungovala čísla a fakta, sázelo se na emoce.

Cožpak je možné pokládat za náhodu, že necelý měsíc před setkáním v Ženevě dvě washingtonské televizní společnosti natočily třicetisekundový reklamní film, financovaný Koalicí pro podporu SDI (slučující více než sto různých pravicově konzervativních skupin včetně už vzpomínané Heritage Foundation)? Na dětské kresbě je slunce, dům, matka, otec. Děvčátko na obrazovce se ptá, co jsou to hvězdné války a samo si odpovídá: "Tatínek povídal, že teď se nemůžeme sami ochránit před jadernými zbraněmi, a proto chce prezident vytvořit Štít míru." Tužka kreslí nad domem půlkruhovou střechu, o kterou se rozbíjí nepřátelské rakety. Střecha se mění v duhu s energickou výzvou Podporujte Štít míru, pod tím je telefon a adresa koalice.

Zbývá ještě dodat, že předsedou koalice je náš starý známý Daniel Graham. Pokud se dobře pamatují, na sjezdu autorů sci-fi v r. 1983 se generál v.v. většinou dovolával čísel,

grafů a schémat; nyní dojímá televizní diváky k slzám. Domek, slunce nad hlavou, dětičky... Jen nelidská bestie nepodpoří po tomto filmu úsilí "vlastenců", které znepokojuje jen to, jak zachránit Američany před jadernou válkou! Přitom žádná jaderná válka nebude, alespoň v tom smyslu, ve kterém se dosud slovo "válka" chápalo.

Toto není projev nějakého bezmezného optimismu, nebezpečí se dnes nedá zhodnotit, jednoduše - jestliže přece jen dojde ke katastrofě, nebude to válka ale jatka. Kolektivní sebevražda bez vítězů a poražených. Žádný štít neochrání. A ti, kteří náhodou přežijí, budou závidět těm, pro něž se to skončilo alespoň rychle...

Vypadá to tak, že celý ten rozruch okolo High Frontier vyvolali jen proto, aby zanechali na oběžné dráze ohyzdnou nekropoli lidstva. Létající náhrobky nabité jadernými hlaviciemi, lasery a moderní automatikou budou chránit mrtvolu planety pokrytou nečekaným sněhem "jaderné zimy". Ale chránit před kým?

Věčný mír (konečný cíl celého mezinárodního práva) je, samozřejmě, neuskutečnitelná idea. Ale politické principy zaměřené na to, aby se navázaly takové mezinárodní vztahy, kterými bychom se nepřetržitě přibližovali k věčnému míru, jsou absolutně uskutečnitelné.

Myšlenky se opět vrací na břehy Baltu, do Kaliningradu. Ke hrobu velkého filosofa u zdi válkou zničeného chrámu. Citát je z Kantovy Metafyziky mravů. Tato slova jsou téměř dvě stě let stará, ale jak jsou moderní! Dnes můžeme poukázat na to, že filosof se mýlil. Věčný mír lze vybudovat, ba co více, je to nezbytné. To platí pro budoucnost; teď je na programu úkol, který zformuloval před dvěma sty lety: hledat "politické principy", budovat první můstky pro budoucnost, pro budoucnost bez ustavičného strachu o nebe nad hlavou.

A ty, filosofe, myslel jsi na to, že tvoji potomci se budou bát o hvězdné nebe? Děkujeme ti, že jsi jím připomenul mravní zákon.

Když ten nebude, nebudou ani hvězdy. C o ž p a k k d y ž s e h v ě z d y z a p a l u j í , z n a m e n á t o , ž e j e n i k d o n e p o t ř e b u j e ? Jaký užitek bude z jejich tajemného blikání, když zmizí oči, které by byly schopné se kochat jejich krásou.

A nebude ani mozek, který by byl schopen přemýšlet o skrytém smyslu blikání hvězd.

V jejich slabém světle, které k nám jde tisíce a miliony let, se dobře přemýšlí o mravním zákonu a věčnosti. A pocít odpovědnosti za náš křehký společný domov na Zemi je ještě silnější.

M O Z E K

Vydává Sci-fi klub Möbius 2061 Domu kultury ROH v Jihlavě. Povoleno odborem kultury ONV v Jihlavě pod číslem Kult/370743788. Náklad 250 výtisků. Vychází nepravidelně. Odpovědný redaktor: Miroslav Fišer, 588 41 Vyskytná nad Jihlavou 83. Distribuce: Pásmo kultury ROH, odbor ZUČ, Tolstého 2, 586 01 Jihlava. Toto číslo bylo předáno do tisku 21. 12. 1968. Cena 10,- Kčs
